Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

20-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 248 (4964).

20 ДЕКАБРЬ ПАЙШАНБА 1973 ЙИЛ.

Баҳоси 2 тийин.

„СОЮЗ-13" ПАРВОЗДА

ТАСС АХБОРОТИ

Ер атрофидаги космик фазони тадқиқ қилиш программасига мувофиқ Совет Иттифоқига 1973 йил 18 декабрь куни Москва вақти билан соат 14 дан 55 минут ўтганида «Союз—13» космик кемаси учирилди.

Космик кемани кема командири майор Петр Ильич Климук билан борт инженер Валентин Витальевич Лебедевдан иборат экипаж бошқармоқда.

Орбитал учиш программасида: кемага ўрнатилган «Орион—2» телескоплари системаси ёрдамида ультра бинафша диапазонда юлдузларни астрофизик кузатиш;

халқ хўжалиги вазифаларини ҳал этиш учун зарур маълумотларни олиш мақсадида ер сатҳининг айрим участкаларини спектрозонал усулда суратга олиш;

«Союз» космик кемалари борт системаларини комплекс текшириш ва синашни давом эттириш;

кемани қўлда автоматик тарзда бошқариш жараёнларини, шунингдек учишнинг турли режимларида мустақил бошқариш методларини янада такомиллаштириш кўзда тутилган.

«Союз—13» кемасининг экипажи билан барқарор радио ва телевизион алоқа қилиниб турибди.

Космонавтлар Климук ва Лебедев ўртоқлар ўзларини яхши ҳис қилмоқдалар. Кема ичидаги системалар нормал ишлаб турибди. Космонавтлар Климук ва Лебедев белгиланган учиш программасини бажаришга киришдилар.

* * *

Парвозни бошқариш маркази, 19 декабрь. (ТАСС). «Союз—13» космик кемаси Москва вақти билан соат 17 дан 30 минут ўтгунгача ер атрофини 18 марта айланиб чиқди.

Космонавтлар П. И. Климук билан В. В. Лебедев вазнсизлик шароитларига кўникиб, илмий-техникавий тадқиқотлар ва экспериментлар программасини бажаришни давом эттирмоқдалар.

Кеча ер атрофини бешинчи марта айланиб чиққан чоғда парвоз траекторияси ростлаб қўйилди. Бунинг натижасида «Союз—13» кемаси параметрлари қуйидагича бўлган орбитага ўтди:

— Ер юзасидан энг узоқ масофаси (апогейида) — 272 километр;

Ер юзасига энг яқин масофаси (перигейида) — 225 километр.

— Орбитанинг оғиши — 51,6 градус;

Айланиш даври — 89,22 минут,

Экипажининг иш куни эрталаб соат саккизда бошланди. Медицина назорати ва нонуштадан кейин Пётр Климук билан Валентин Лебедев парвознинг иккинчи куни программасини бажаришга киришдилар. Улар борт системаларини текшириб, вазнсизлик шароитларида айрим биологик объектларнинг ўсиш ва яшаш хусусиятларини тадқиқ этиш учун хизмат қилувчи «Оазис-2» қурилмасини ишлашга тайёрладилар ва ишга туширдилар. Сўнгра космонавтлар «Орион-2» телескоплар системасини ишга туширишга киришдилар.

Телеметрик ахборот маълумотларига ва кема командирининг докладларига кўра, парвоз нормал ўтмоқда.

Майор Петр Ильич КЛИМУК

Петр Ильич Климук 1942 йилда Брест область Брест районининг Комаровка қишлоғида туғилди.

1964 йилда Чернигов олий ҳарбий авиация билим юртини тамомлаб чиққанидан кейин ҳарбий-ҳаво кучларида хизмат қилди.

П. И. Климук хизмат даврида ўзининг маҳоратли учувчи эканлигини кўрсатди. Самолётларнинг бир неча типини бошқаришни ўзлаштириб олди.

1963 йилда у Совет Иттифоқи Коммунистик партияси сафига қабул қилинди.

Космонавтлар отрядига П. И. Климук 1965 йилда қабул қилинди. У турли бошқариладиган аппаратларда космик учишга тайёргарликнинг тўла курсини тамомлади. П. И. Климук 1973 йилдан Ю. А. Гагарин номли Ҳарбий ҳаво академиясининг тингловчисидир.

Космонавтнинг хотини Лилия Владимировна И. М. Сеченев номидаги 1- Москва медицина институтида ўқимоқда. Уларнинг Михаил исмли беш яшар ўғли бор.

Космонавтнинг отаси Улуғ Ватан уруши вақтида ҳалок бўлган, онаси Марфа Павловна Брест областининг Комаровка қишлоғида яшайди.

Валентин Витальевич ЛЕБЕДЕВ

Валентин Витальевич Лебедев 1942 йилда Москвада туғилди.

1960 йилдан 1966 йилгача С. Орджоникидзе номидаги Москва авиация институтида ўқиди.

Институтни тамомлагандан кейин В. В. Лебедев конструкторлик бюросида ишлаб, ўзининг билимдон ва ташаббускор инженер эканлигини кўрсатди. У космик аппаратларнинг янги системаларини ишлаб чиқишда ва синашда актив қатнашди. Ихтирочилик фаолияти билан шуғулланди, бир неча авторлик гувоҳномаси бор.

1971 йилда В. В. Лебедев Совет Иттифоқи Коммунистик партияси сафига қабул қилинди.

В. В. Лебедев космонавтлар отрядига 1972 йилда қабул этилди. Космосга учишга тайёргарликнинг тўла курсини тамомлади. Валентин Витальевич авиация спорти билан шуғулланади, унга биринчи спорт разряди берилган.

Космонавтнинг хотини Людмила Витальевна конструкторлик бюросида инженер бўлиб ишлайди, уларнинг ўғли Виталий бир ёшга кирган.

Космонавтнинг отаси Виталий Владимирович 1968 йилда вафот этган. Онаси Антонина Федоровна Москва областида яшайди.

ДЎСТОНА ВИЗИТ БИЛАН

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг таклифига биноан Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Э. Герек 17 декабрда дўстона визит билан Москвага келди.

Л. И. Брежнев, П. Н. Демичев, К. Ф. Катушев ўртоқлар, КПСС Марказий Комитетининг аъзолари Б. П. Бугаев, К. В. Русаков, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари ПХР ҳамда СССРнинг давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида Э. Герекни кутиб олдилар.

Кутиб олувчилар орасида Польша Халқ Республикасининг СССРдаги элчиси З. Новак бор эди.

* * *

18 декабрда Кремлда КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев билан Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Э. Герек ўртасида учрашув бўлиб ўтди.

Ҳар икки мамлакатни ва партияларни қизиқтирувчи масалалар самимий, дўстона вазиятда муҳокама қилинди.

* * *

Шу куни ўртоқ Э. Герек шарафига КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий Бюроси зиёфат берди.

Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Э. Герек 19 декабрда Москвадан Ватанига жўнаб кетди. У КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг таклифига биноан дўстона визит билан Совет Иттифоқида бўлган эди.

Л. И. Брежнев, П. Н. Демичев, К. Ф. Катушев ўртоқлар, КПСС Марказий Комитетининг аъзолари Б. П. Бугаев, К. В. Русаков, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари ПХР ва СССР байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида Э. Герекни узатиб қолдилар.

Узатиб қолувчилар орасида Польша Халқ Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси З. Новак бор эди. (ТАСС).

САМИМИЙ ВАЗИЯТДА

Жанубий Вьетнам миллий-озодлик фронти Марказий Комитети Президиумининг раиси, Жанубий Вьетнам республикаси мувақкат революцион ҳукумати маслаҳат кенгашининг раиси доктор Нгуен Хиу Тхо бошчилигидаги Жанубий Вьетнам Республикаси делегацияси СССР Олий Совети Президиумининг ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан расмий дўстлик визити билан 18 декабрда Совет Иттифоқига келди.

Делегация составида Жанубий Вьетнам миллий озодлик фронти Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Жанубий Вьетнам Республикаси ташқи ишлар министри Нгуен Тхи Бинь, Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронти Марказий Комитетининг аъзоси, Жанубий Вьетнам Республикаси мувақкат революцион ҳукумати ташқи ишлар министрининг ўринбосари Ле Куанг Тянь, бошқа расмий кишилар бор.

Жанубий Вьетнам Республикаси ва Совет Иттифоқи давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида делегацияни КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг раиси Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев, СССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари Н. Х. Арутюнян, СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари В. Н. Новиков, СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг раиси А. П. Шитиков, СССР министрлари С. Ф. Антонов, А. М. Тарасов, иқтисодий алоқалар давлат комитетининг раиси С. А. Скачков, СССР министрларининг ўринбосарлари В. Г. Куликов, Н. Т. Ратников, Н. П. Фирюбин, Вьетнамни қўллаб-қувватловчи совет комитетининг раиси, ВЦСПС секретари П. Т. Пименов ва бошқа кишилар кутиб олдилар.

Учиш майдонида қуролли кучларнинг уч тури: пиёдалар, учувчилар ва денгизчилардан иборат фахрий қоровул саф тортиб турди. Ҳар икки мамлакат давлат гимнлари ижро этилди.

Н. В. Подгорний билан Нгуен Хиу Тхо совет жангчилари сафи олдидан ўтдилар.

Москва меҳнаткашларининг вакиллари аэродромда ҳурматли меҳмонни самимий ва дўстона табрикладилар.

* * *

18 декабрда Кремлда КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг раиси Н. В. Подгорний билан Жанубий Вьетнам миллий озодлик фронти Марказий Комитети Президиумининг раиси, Жанубий Вьетнам Республикаси мувақкат революцион ҳукумати маслаҳат кенгашининг раиси доктор Нгуен Хиу Тхо ўртасида музокаралар бошланди.

Музокараларда Совет томонидан — КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитети секретари Б. Н. Пономарев, КПСС Марказий Комитети аъзолари — СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари В. Н. Новиков, СССР Ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари В. В. Кузнецов қатнашдилар.

Жанубий Вьетнам Республикаси томонидан — Жанубий Вьетнам миллий озодлик фронти Марказий Комитети президиумининг аъзоси, Жанубий Вьетнам Республикаси мувақкат революцион ҳукумати ташқи ишлар министри Нгуен Тхи Бинь, Жанубий Вьетнам миллий озодлик фронти Марказий Комитети аъзоси, Жанубий Вьетнам Республикаси мувақкат революцион ҳукумати ташқи ишлар министрининг ўринбосари Ле Куанг Тянь, Жанубий Вьетнам миллий озодлик фронти Марказий Комитети аъзоси, Жанубий Вьетнам Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Нгуен Ван Тхан, Жанубий Вьетнам миллий озодлик фронти Марказий Комитети секретариатининг аъзоси Хо Суан Сон иштирок этдилар.

Дўстона вазиятда ўтган музокаралар давомида Совет Иттифоқи билан Жанубий Вьетнам Республикаси ўртасидаги муносабатларни янада кенгайтиришга ва чуқурлаштиришга доир масалалар қараб чиқилди.

* * *

Жанубий Вьетнам миллий озодлик фронти Марказий Комитети Президиумининг раиси, Жанубий Вьетнам Республикаси мувақкат революцион ҳукумати маслаҳат кенгашининг раиси доктор Нгуен Хиу Тхо бошчилигидаги Жанубий Вьетнам Республикаси делегацияси шарафига 18 декабрда Катта Кремль саройида СССР Олий Совети Президиуми ва СССР ҳукумати томонидан зиёфат берилди.

Зиёфат вақтида Н. В. Подгорний меҳмонларга мурожаат қилиб нутқ сўзлади.

Доктор Нгуен Хиу Тхо жавоб нутқи сўзлади.

Н. В. Подгорний ва Нгуен Хиу Тхонинг нутқлари зўр эътибор билан тингланди ва қарсаклар билан кутиб олинди.

Зиёфат самимий, дўстона вазиятда ўтди.

* * *

КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг раиси Н. В. Подгорний билан Жанубий Вьетнам миллий озодлик фронти Марказий Комитети Президиумининг раиси, Жанубий Вьетнам Республикаси мувақкат революцион ҳукумати маслаҳат кенгашининг раиси доктор Нгуен Хиу Тхо ўртасида олиб борилган музокаралар 19 декабрда Кремлда ниҳоясига етказилди.

Дўстона вазиятда ўтган музокаралар чоғида Совет Иттифоқи билан Жанубий Вьетнам Республикаси ўртасидаги муносабатларни янада кенгайтириш ва кучайтириш масалаларини кўриб чиқиш давом эттирилди, шунингдек ҳар икки томонни қизиқтирувчи баъзи бир халқаро проблемалар муҳокама қилинди.

(ТАСС).

50 ЙИЛЛИК ЮБИЛЕЙ ОЛДИДАН

Катта ва шодиёна байрам — Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил этилганлигининг 50 йиллиги яқинлашмоқда.

Республика меҳнаткашлари шу шонли санани муносиб кутиб олиш мақсадида тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани тобора кенгайтирмоқдалар. СССР Олий Советининг VII сессияси материаллари, партия XXIV съездининг ички ва ташқи сиёсат соҳасидаги қарорларини амалга ошириш юзасидан КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси фаолиятини батамом ва тўла-тўкис маъқуллаган партия Марказий Комитетининг 1973 йил декабрь Пленуми қарорлари, шу Пленумда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев сўзлаган нутқда баён қилинган фикрлар ва хулосалар меҳнаткашларнинг кучига-куч, ғайратига-ғайрат қўшиб юборди.

19 декабрда КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов раислигида Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига тайёргарлик кўрувчи ташкилий комиссиянинг мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисда юбилейга тайёргарликнинг бориши кўриб чиқилди. Кичик комиссияларнинг раҳбарлари белгиланган ташкилий тадбирлар, шунингдек пропаганда, фан, маданият ва маориф, саноат, қурилиш, транспорт, алоқа ва қишлоқ хўжалиги соҳасидаги тадбирлар қандай бажарилаётганлиги тўғрисида ахборот бердилар.

Республика министрликлари, идоралари, ижодий коллективлари ва жамоат ташкилотларининг юбилейга тайёргарлик кўриш борасида бундан кейин қиладиган вазифалари белгилаб чиқилди.

(ЎзТАГ).

ҚАРДОШ ХАЛҚЛАР ЯГОНА ОИЛАСИДА

ФРУНЗЕ, 19 декабрь. (ТАСС). Қирғизистоннинг шаҳарлари, посёлкалари ва айилларида шодиёна байрам. Республика мукофотланган қўш Ленин ордени ёнида бугун унинг байроғида Халқлар дўстлиги ордени ҳам порлади. ССР Иттифоқини ривожлантириш ва мустаҳкамлашда, социалистик миллат ва элатлар дўстлиги ҳамда қардошларча ҳамкорлигини мустаҳкамлашдаги катта хизматлари учун, Совет давлатининг иқтисодий-сиёсий ва маданий тараққиётига қўшган катта ҳиссаси учун Қирғизистон шу мукофотга сазовор бўлди.

Қирғизистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Олий Советининг тантанали қўшма мажлисига Қирғизистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари ва Бюро аъзолигига кандидатлар, СССР Олий Совети ва Қирғизистон ССР Олий Советининг депутатлари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, саноат, қишлоқ хўжалиги илғорлари, фан ва маданият арбоблари, Совет Армиясининг жангчилари, кўпдан-кўп меҳмонлар йиғилдилар.

Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Т. У. Усубалиев тантанали мажлисни очди.

Залда Совет Иттифоқи ва Қирғизистон ССР гимнлари янгради.

Тантанали мажлис қатнашчилари КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросидан иборат составдаги Фахрий Президиумни баланд руҳ билан сайладилар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари К. Т. Мазуровга сўз берилади.

К. Т. Мазуров КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукумати номидан республиканинг ишчилар синфини, колхозчи деҳқонларини, зиёлиларини, уруш ва меҳнат ветеранларини, ажойиб меҳнаткаш аёлларни, коммунистларни, комсомолларини, барча меҳнаткашларини ватаннинг юксак ва муносиб мукофоти билан қизғин табриклади.

Мен Қирғизистон Совет Социалистик Республикасига Халқлар дўстлиги орденини топширишдек катта бир шарафга муяссар бўлдим, деб давом қилди нотиқ. Шу фахрли топшириқни бажо келтиришдан олдин КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросидан ва КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари шахсан ўртоқ Леонид Ильич Брежневдан сизга самимий табриклар айтишга рухсат бергайсиз.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети Совет Қирғизистонининг коммунистларига, барча меҳнаткашларига КПСС XXIV съезди қарорларини бажариш, коммунистик қурилиш планини амалга ошириш учун курашда катта-катта муваффақиятлар тилайдилар.

Қирғизистон Совет Социалистик Республикаси Советлар мамлакати халқларининг ягона аҳил оиласида ажойиб муваффақиятларга эришди.

Республика меҳнаткашлари КПСС XXIV съезди қарорларининг амалга оширилишига катта ҳисса қўшмоқдалар.

К. Т. Мазуров республика саноати ва қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда эришилган муваффақиятлар даставвал Қирғизистон ишчилари, колхозчилари, совет зиёлилари фидокорона меҳнатларининг самарасидир, деди.

Сўнгра К. Т. Мазуров 1973 йилда қилинган иш якунларига ҳамда КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми ва СССР Олий Советининг сессияси муҳокама қилган бундан кейинги ривожланиш истиқболларига тўхталди.

К. Т. Мазуров нутқида КПСС XXIV съезди ишлаб чиққан ташқи сиёсий йўлни амалга оширишда эришилган ажойиб муваффақиятларга, съезд қабул қилган тинчлик программасига алоҳида эътибор берилди.

Пировардида К. Т. Мазуров КПСС жанговар отрядларидан бири бўлган Қирғизистон Коммунистик партияси ҳамда кураш босқичларида коммунизм қурилишида партиянинг бош йўлини қаттиқ туриб изчиллик билан ўтказиб келди ва ўтказмоқда, деди. У, Қирғизистон коммунистлари ва барча меҳнаткашлари октябрнинг музаффар байроғини, коммунизм байроғини бундан буён ҳам баланд кўтариб бораверадилар, деб КПСС Марказий Комитети номидан қаттиқ ишонч билдирди.

К. Т. Мазуров йиғилиш аҳлининг қизғин қарсаклари остида Ватаннинг юксак мукофотини республика байроғига тақиб қўйди.

К. Т. Мазуров нутқи узоқ давом этган қарсаклар билан неча бор бўлиниб турди.

Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Т. У. Усубалиев жавоб нутқи сўзлади.

Тантанали мажлис қатнашчилари КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советига баланд руҳ билан табрикнома қабул қилдилар.

БАЙРОҚЛАР ДОИМО САҚЛАШ УЧУН ҚОЛДИРИЛДИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, республика Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети пахта етиштиришни янада кўпайтириш, пахта ҳосилдорлигини ва пахта йиғим-теримини механизациялаштириш даражасини ошириш юзасидан мамлакат пахтакор республикалари партия-хўжалик активининг КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев иштирокида ўтказилган йиғилиши қўйган вазифаларнинг бажарилиш якунларини кўриб чиқдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, республика Министрлар Совети, Ўзбекистон Касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроқлари доимо сақлаш учун қуйидагиларга берилди:

а) пахтадан мўл ҳосил етиштиришга эришилганлиги учун:

— ҳар гектар ердан 30 центнердан ошириб пахта ҳосили олган Хоразм, Сурхондарё, Андижон ва Наманган областларига;

— ҳар гектар ердан 35 центнердан зиёд ҳосил кўтарган Жарқўрғон, Денов, Сариосиё, Боғот, Шўрчи, Янгиариқ, Тўрткўл, Пахтачи, Ленин, Урганч, Избоскан, Қўшкўпир, Пахтаобод, Шовот, Оққўрғон, Шаҳрисабз, Гурлан районларига;

б) пахта йиғим-теримини механизациялаштиришнинг юксак даражасига эришганликлари учун:

— бутун пахта ҳосилининг 70 процентдан кўпроғини машинада териб олган Сирдарё ва Тошкент областларига;

— бутун пахта ҳосилининг 80 процентидан зиёдроғини машинада териб олган Дўстлик, Мирзачўл, Учқўрғон, Ильич, Пахтакор, Оқолтин, Октябрь, Задарё, Норин районларига.

Энг яхши хўжаликларни ва ғўзани парвариш қилиш ҳамда пахта ҳосилини йиғиб-териб олиш илғорларини мукофотлаш учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, республика Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг Қизил байроқлари билан мукофотланган областларга ва районларга бериш учун областларга ўнтадан юк автомобиллари ва олтитадан енгил автомобиллар, районларга иккитадан юк автомобиллари ва учтадан енгил автомобиль ажратиш «Узсельхозтехника» республика бирлашмасига ва «Узбекбирлашув»га топширилди.

Пахта ҳосилдорлигини ва пахта йиғим-теримини механизациялаштиришни ошириш учун ўтказилган мусобақа ғолибларига — ғўза парвариши ва пахта йиғим-терими илғорларини мукофотлаш учун операцион харажатлар ҳисобидан областларга 10 минг сўмдан, районларга 4 минг сўмдан пул ажратиш Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги министрлигига топширилди.

Область ва район партия комитетлари қишлоқ меҳнаткашлари ўртасида олиб бораётган ташкилотчилик ва сиёсий ишларни кучайтиришлари, пахта етиштиришни кўпайтириш, унинг ҳосилдорлигини ва йиғим-теримни механизациялаштириш даражасини ошириш, 1974 юбилей йилида яна ҳам юксакроқ марраларга эришиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдиришлари лозим.

Республика ва область газеталарининг редакциялари, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети телевидение ва радио эшиттириш давлат комитети пахта етиштиришни кўпайтириш, унинг ҳосилдорлигини ва йиғим-теримни механизациялаштириш даражасини ошираётган илғор колхоз ва совхозларнинг ишини кенг ёритишлари лозим.

ШАҲАР ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯЛАРИДА

ИШЧАНЛИК, АКТИВЛИК, ЎЗ-ЎЗИНИ ТАНҚИД РУҲИДА

Областимизнинг шаҳар ва районларида ўтаётган партия конференциялари барча коммунистларнинг актив иштироки, уюшқоқлигида ўтаётганлиги ва ҳисобот даврида қилинган ишларни принципиал чуқур таҳлил қилинаётганлиги билан характерлидир.

Шуни қониқиш билан қайд қилиш мумкинки, ўтган ҳисобот даври областдаги барча коммунистлар ҳаётида чуқур из қолдирди, уларнинг сиёсий активлиги ва меҳнат кўтаринкилигини янада оширди, тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилида областимиз меҳнаткашлари томонидан хўжалик ва маданий қурилишни авж олдириш соҳасида қўлга киритилган катта зафарлар муносиб равишда тилга олинмоқда, галдаги жанговар вазифалар ишчанлик билан баҳамжиҳат белгилаб олинмоқда.

Партия конференцияларининг яна бир ўзига хос хусусияти шундан иборатки, бу галги ҳисобот-сайловлар партиямизнинг тарихий XXIV съездидан сўнг биринчи ўтказилишидир. Шунинг учун ҳам КПСС XXIV съезди қарорларини бажариш йўлида қилинаётган улуғвор ишлар бошланғич партия ташкилотларининг роли тинмай ўсаётганлиги, уларнинг ташкилотчилик ва жанговарлик фаолиятлари кучаяётганлиги конференцияларимизнинг бутун руҳига сингиб кетганлиги яққол акс этиб турибди.

Конференция делегатлари коммунист деган номни улуғлаб шу юксак номга муносиб бўлишни ифтихор ва катта масъулият билан ҳис этмоқдалар. Музокаралардаги эркинлик, ишчанлик ва ленинча принципиаллик конференцияларнинг жанговарлигини таъминламоқда.

Областимиздаги бошқа район ва шаҳарлар қаторида саноат шаҳри бўлган Янгийўлда ҳам партия конференцияси ана шундай юксак савияда ўтди, у шаҳар коммунистларининг бундан кейинги жанговар иш программаларини белгилаб берди, шаҳар партия ташкилоти ўсиб-улғайиб, камолга етаётганлигини кўрсатди.

КОНФЕРЕНЦИЯДАН КОНФЕРЕНЦИЯГАЧА

Делегатлар конференцияга белгиланганидан анча барвақт етиб келдилар. Улар маданият уйининг залларидаги кўргазмалар, диаграммалар, деворий газеталарни зўр қизиқиш билан томоша қилар, бир-бирлари билан ўзаро қизғин суҳбатлашардилар. Бу диаграмма ва кўргазмаларда шаҳар экономикасини юксалтириш халқ хўжалигини ривожлантириш соҳасида қўлга киритилган ютуқлар, партия сафларининг ўсиши, бошланғич партия ташкилотлари, партия группалар роли ортиб бораётганлиги ёрқин кўрсатилган эди.

Чиндан ҳам областимизнинг енгил ва озиқ-овқат саноати марказларидан ҳисобланган Янгийўл шаҳри юксалиб, қиёфаси ўзгариб бормоқда. Йилдан-йилга янгидан-янги ишлаб чиқариш объектлари, турар-жой бинолари, маданий-маиший хизмат кўрсатувчи объектлар фойдаланишга топширилмоқда. Саноат корхоналарининг ишлаб чиқариш қуввати ортиб, маҳсулот тайёрлаш кўпайиб бораётир. Саноат ишлаб чиқариш ҳажми 1970 йилга нисбатан 18,2 процент, меҳнат унумдорлиги эса 10,7 процент ўсди. Плandan ташқари 11,5 миллион сўмлик истеъмол моллари реализация қилинди. Шаҳар беш йилликнинг уч йили учун белгиланган планни муддатидан илгари бажарди. Пойафзал, пахта толаси, колбаса ва нон кондитер маҳсулотлари, озуқа ачитқиси ва сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш топшириқлари ортиғи билан бажарилди.

Конференциядан-конференциягача бўлган давр ичида янги техникани жорий қилиш, меҳнатни илмий асосда ташкил этиш бўйича кўплаб тадбирлар, рационализаторлик таклифлари амалга оширилди. Бунинг натижасида икки миллион сўмга яқин маблағ иқтисод қилинди.

Саноат соҳасида 50 дан ортиқ цех ва участкалар механизациялашди. 60 га яқин автомат ва яримавтомат линиялар ишга туширилди. 200 дан ортиқ эскириб қолган ускуналар юксак унумли машина ва станоклар билан алмаштирилди. Янгидан-янги ишлаб чиқариш қувватлари фойдаланишга топширилди. Асосий ишлаб чиқариш фондлари 12 процентга ортди.

Жуда кўп коллективлар ишга ижодий муносабатда бўлиб, суръатга-суръат қўшиб, социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажармоқдалар. Бу йил плandan ташқари 3,5 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Меҳнат унумдорлиги ўтган йилдагига қараганда 2,8 процент кўтарилди.

Ҳисобот даврида саноат корхоналари 28 миллион сўм фойда олдилар. Маҳсулот таннархини камайтириш ҳисобига 700 минг сўмдан ортиқ маблағ иқтисод қилинди. Буларнинг анчагина қисмини хом ашё ва материаллар ташкил этади. 6 миллион киловатт-соат электр қуввати, 1500 тонна шартли ёқилғи тежаб қолинди. Иқтисод қилиб қолинган материаллар ҳисобига 102 минг жуфт пойафзал, 300 тонна колбаса маҳсулотлари, 15 минг нусха китоб-журнал маҳсулоти тайёрланди.

КПСС XXIV съездида беш йиллик план топшириқларини муваффақиятли бажариш ҳар бир совет кишисидан астойдил ва омилкорлик билан меҳнат қилишни, ишда уюшқоқлик ва юксак интизом намуналарини кўрсатишни талаб этиши қайд қилинган эди. Партия ташкилотлари ўз фаолиятларида ҳамиша ана шунга амал қилиб келмоқдалар. Бошланғич партия ташкилотлари роли ортиб бораётганлиги, хўжалик вазифаларини ҳал этишда коммунистларнинг етакчилик роли кучайганлиги туфайли шундай ютуқларга эришилди.

Айниқса, хўжаликни юритишнинг янги шароитида ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва такомиллаштиришда коллектив ва ҳар бир меҳнаткашнинг роли кучайиб бормоқда.

ҚУДРАТЛИ КУЧ

Социалистик мусобақа — қудратли куч. Кўпгина партия ташкилотлари мусобақани чинакам оммавий тус олдириш, унинг самарадорлигини таъминлаш учун курашиб, яхши натижаларга эришмоқдалар. Мусобақа янги-янги илғорларни, ташаббускорларни юзага чиқармоқда. Ҳозир шаҳар саноат корхоналаридаги ишчи-хизматчиларнинг 90 процентдан ортиғи умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилиб меҳнат қилмоқда. Ташаббускор ишчилар Казанцева, Губина, Девятоваларнинг издошлари олти мингга яқинлашиб қолди. Ҳозир булардан 4 мингга яқин киши келгуси йил ҳисобига ишламоқда. Ёғ-мой комбинатидан Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Чапухова, пойафзал фабрикаси ишчилари Ҳикматова ва Ғофурова, биохимия заводидан Шоипов, 8-ғишт заводлари бошқармасидан Просвирина, Шукуров, 2-босмахонадан Мальцев, Макеева, кондитер-ачитқи бирлашмасидан Ғаффорова ва бошқалар шулар жумласидандир.

Партия ташкилотлари илғорлар намунаси асосида бошқаларни ҳам ишга ижодий муносабатда бўлишга даъват этмоқдалар. Шаҳарда 3 мингдан ортиқ ишчи коммунистик меҳнат зарбдоридир. 150 га яқин бригада ва цехга эса шундай фахрли ном берилган.

Ўзаро социалистик мусобақада колбаса-сут бирлашмаси, биохимия заводи, оҳак заводи коллективлари яхши натижаларга эришдилар. Улар биринчилар қатори беш йилликнинг уч йили планини муваффақиятли бажариб, ҳозирги кунда 1974 йил ҳисобига меҳнат қилмоқдалар. Кўплаб сменалар, бригадалар ва цехлар ҳам беш йилликнинг учинчи йили учун мўлжаллаб қўйган планларини муддатидан илгари бажардилар. Пойафзал фабрикаси, пахта тозалаш заводи, 2-босмахона коллективлари ҳам топшириқларини муваффақиятли уддалаб келмоқдалар.

Янгийўл шаҳар партия конференциясида бу ютуқлар, коллективлар томонидан амалга оширилаётган тадбирлар алоҳида тилга олиб ўтилди.

— Лекин, — деди ҳисобот докладини қилган шаҳар партия комитетининг секретари **В. И. Рибалко,** — ютуқлар ҳамма вақт ўзимиз билан. Биз бугун кўпроқ фойдаланилмаётган резервлар ҳақида сўзлашимиз, партия ташкилотлари томонидан олиб борилган ишларни чуқур таҳлил этишимиз, камчиликларни рўй-рост очиб ташлашимиз керак.

ПАРТИЯВИЙ ИШ — ИЖОДИЙ ИШ

Аввало шуни айтиш керакки, конференцияга тайёргарлик кўрилганлиги уни изчиллик, ишчанлик, коммунистларнинг актив иштироки, ўз-ўзини танқид руҳида ўтказиш учун шароит вужудга келтирди.

Докладни тайёрлаш бўйича 27 кишидан иборат махсус комиссия иш олиб борди. Комиссия составига бюро аъзолари, бошланғич партия ташкилотларининг секретарлари, актив ва ташаббускор коммунистлар киритилди. Докладнинг хомакиси тайёр бўлгач, дастлабки хулосалар шаҳар партия комитети секретарлари ва бўлим мудирлари иштирокида кўриб чиқилиб, уларнинг таклифлари, мулоҳазалари ҳисобга олинди. Сўнг бюро муҳокамасига қўйилди. Бюро аъзолари докладни синчиклаб ўқиб, таҳлил қилиб кўрдилар. Улар конференциянинг қизиқарли ва мазмунли ўтиши кўп жиҳатдан докладга боғлиқлигини таъкидлаб, докладда халқ хўжалигининг барча тармоқлари пухта анализ қилиниши, хўжаликка партиявий раҳбарликнинг самараси мисоллар билан кўрсатиб берилиши, айниқса танқидий руҳ кучайтирилиши, бошланғич партия ташкилотлари томонидан олиб борилаётган оммавий-сиёсий, ташкилий-тарбиявий ишларнинг самарадорлиги ва уларнинг ташаббуслари атрофлича кўрсатилиши лозим, деб ўқтиришди. Ана шу таклифлар асосида докладнинг сўнгги нусхаси тайёрланиб, шаҳар партия комитети пленумида тасдиқланди.

Шунинг учун ҳам докладчи ва музокарада сўзга чиққан ўртоқлар кўпроқ мавжуд резервлардан фойдаланиш соҳасида нималарга эътибор бериш кераклиги ҳақида, камчиликларни тугатиш учун қандай тадбирларни амалга ошириш кераклиги ҳақида фикрлашдилар.

Ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш ва иқтисодий юксалишни тезлаштириш учун талайгина резервлар борлиги мисоллар билан кўрсатилди. Бунинг учун илмий-техника тараққиётини тезлаштириш, бошқариш структурасини такомиллаштириш, ишлаб чиқариш фондларидан унумли фойдаланиш, капитал қурилишни ҳар жиҳатдан яхшилаш керак. Бундай резервлар ҳар бир корхона, ҳар бир цех, участкада бор.

Бироқ, шаҳар партия комитети ва партия ташкилотлари меҳнаткашларнинг куч-ғайратини мана шу резервлардан самаралироқ фойдаланишга тўла жалб эта олмаётирлар.

Беш йиллик бошлангандан буён 4 та корхона ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планини бажара олмади. 8-ғишт заводлари бошқармаси ва пахта тозалаш заводи меҳнат унумдорлигини ошириш топшириқларини адо эта олмади. Айрим корхоналарда маҳсулот таннархи қимматлашиб кетмоқда. Конференцияда асосий ва ёрдамчи ишларни механизациялаш даражаси ниҳоятда пастлиги уқтирилди. Бу муаммони ҳал этиш учун аввало, техника таъминотини кучайтириш, ишлаб чиқариш жараёнларини комплекс механизациялаш ва автоматлаштиришни яхши йўлга қўйиш керак. Бунинг учун эса тегишли министрлик, идора ва планлаштириш органларининг ёрдами зарур.

Кўпгина корхоналарда технология интизомининг бузилишига йўл қўйилмоқда. Бу маҳсулот сифатига салбий таъсир кўрсатаётир. Меҳнат интизоми ва ишлаб чиқариш интизоми бузилаётганлигига кадрларнинг тез-тез алмаштириб турилиши сабаб бўлмоқда. Партия ташкилотлари кадрлар билан ишлаш, уларни жой-жойига қўйиш, тарбиялаш соҳасида бирмунча тажриба тўплаган бўлишларига қарамасдан ҳали бу соҳада ишларни янада яхшилаш керак. Шаҳар партия комитети ва партия ташкилотлари ишлаб чиқариш маданиятини юксалтириш, техника хавфсизлиги ва меҳнат муҳофазасини таъминлаш масалалари билан астойдил шуғулланишлари лозим.

Шаҳар партия комитети ва бошланғич партия ташкилотлари КПСС XXIV съезди қарорларига амал қилиб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети IV пленуми кўрсатмаларини бажара бориб, колхоз ва совхозларга оталиқ ёрдами кўрсатиш юзасидан ҳам бирмунча ишларни амалга оширдилар.

Ҳозирги пайтда шаҳар партия комитети 74 бошланғич партия ташкилотини бирлаштирган. Улар ҳисобида 1860 га яқин коммунист бор. Бу коммунистларнинг 75 процентдан кўпроғи бевосита моддий бойлик яратиш билан шуғулланмоқда. Конференцияда ҳар бир корхона, ҳар бир ташкилотда коммунистларнинг етакчилик ролини таъминлаш учун бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини оширишга алоҳида эътибор берилди. Партиявий-ташкилий, оммавий-сиёсий ишларда бой тажриба тўплаган бошланғич партия ташкилотлари анчагина. Уларнинг тажрибасини оммалаштириш зарур. Ҳамма ерда партия мажлисларининг тарбиявий ролини кучайтириш керак.

Қабул қилинган қарорларнинг ижроси учун курашиш партиявий ишнинг самарадорлигини оширувчи омилдир. Партия ташкилотлари ўз фаолиятларида бу масалага алоҳида эътибор беришлари лозим. Лекин, шаҳар партия комитети кўп ҳолларда қурилиш, транспорт ташкилотлари партия ташкилотларининг иши билан чуқур шуғуллана олмаяпти.

Конференцияда саноат, транспорт, қурилиш ташкилотлари билан бирга маданий-оқартув муассасалари, мактаб, маориф, медицина соҳасида ишлаётган коммунистлар роли ва масъулиятини кучайтириш ҳақида ҳам кўпгина фойдали фикрлар, танқидий мулоҳазалар ўртага ташланди.

КОММУНИСТЛАРНИНГ ФИКРЛАРИ

Музокарада биринчи бўлиб сўзга чиққан пойафзал фабрикаси бичиқчиси **М. И. Чеховская** ўз сўзини коммунистнинг бурчи ва масъулияти масаласига бағишлади:

— Корхонадаги кўпгина коммунистлар ташаббус кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Уларнинг авангардлиги туфайли планлар муваффақиятли бажарилиб, маҳсулот сифати яхшиланиб бормоқда. Фабрика ишлаб чиқараётган маҳсулотлардан тўрттасига Давлат сифат белгиси берилганлиги бунга мисолдир.

Мен партия группасига раҳбар бўлиб ишлайман. — группамиз ҳисобида беш коммунист бор. Уларнинг ҳаммаси ўз зиммаларига конкрет топшириқ олган ҳолда меҳнат қилмоқдалар. Биз группа фаолиятини жонлантириш учун курашмоқдамиз...

Конференцияда сўзга чиққан нотиқлар ўрта махсус ўқув юртлари ишида жиддий камчиликлар борлигига оид мисолларни келтирдилар. Хусусан, озиқ-овқат техникуми фаолияти талабга жавоб бермай қўйди. Бу ерда ўқув-тарбия ишлари бўшашиб кетди. Техникумнинг собиқ партия ташкилоти секретари Ҳасанбоев ишни яхши уддалай олмади. У маъмурият фаолияти устидан назоратни яхши йўлга қўймади. Оқибатда жиддий хатолар рўй берди.

Конференцияда кейинги йилларда соғлиқни сақлаш органлари ва бошланғич партия ташкилотлари аҳолига медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш бўйича бир қанча ишларни амалга оширганликлари таъкидланди. Даволаш-профилактика муассасалари тармоғи кенгайди. Янги поликлиника очилди.

— Лекин, докладчи ҳаққоний танқид қилиб ўтганидек, — деди сўзга чиққан шаҳар соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири **О. Абдуллаева,** — меҳнаткашларга медицина хизмати кўрсатиш соҳасида жиддий камчиликлар бор. Даволаш ва санитария профилактика муассасаларига раҳбарлик ҳамма вақт ҳам малакали бўлмаётир. Аҳоли ўртасида олиб борилаётган медицина темасига оид тушунтириш ишлари талабга жавоб бермайди.

Нотиқ ҳозирги кунда ана шу камчиликларни тугатиш юзасидан даволаш санитария бирлашмаси бошланғич партия ташкилотлари ишини активлаштириш соҳасида қандай ишлар олиб борилаётганлиги ҳақида сўзлаб берди.

Конференцияда совет кишиларини илмий атеизм, диний урф-одатлар ва ақидаларга муросасизлик руҳида тарбиялаш идеология ишининг муҳим тармоғи эканлиги таъкидланиб, бу соҳада олиб борилаётган ишлар тўла талабга жавоб бермаётганлиги айтилди. Кўргазмали агитация хизматидан ҳамма ерда ҳам мақсадга мувофиқ фойдаланилаяпти, деб бўлмайди. Корхона ва ташкилотларда иш олиб бораётган агитаторлар, сиёсий ахборотчиларнинг ролини ошириш керак.

Сиёсий ва иқтисодий ўқув самарадорлигини оширишда пропагандистлар роли катта. Шаҳар партия комитети пропагандист кадрлар танлаш, уларни ўқитиш соҳасида бирмунча ишларни амалга оширган бўлишига қарамасдан бу соҳада талай камчиликлар бор. Машғулотларнинг қизиқарли ва таъсирчан бўлиши учун пропагандист ўз суҳбатини маҳаллий ҳаётдан олинган мисоллар билан бойитишга эътибор бериши лозим.

Биохимия заводи партия ташкилотининг секретари **Г. Е. Михайлова** конференция делегатлари билан корхонада ташкилий ишларни йўлга қўйиш соҳасида тўпланган тажрибаларни ўртоқлашди:

— Бизда ҳар бир коммунист конкрет партия топшириғига эга, — деди у, — биз топшириқ беришда коммунистнинг ихтисоси, қобилиятини ҳисобга оламиз. Бу активликни, ташаббускорликни оширмоқда, рационализаторчилик ҳаракати кучайиб бораётир.

Нотиқ тегишли ташкилотлар заводни реконструкция қилиш, қурилиш ишларини кучайтиришда яхши ёрдам бермаётганликларини танқид қилди. 4-қозон агрегати қурилиши анчадан буён чўзилиб келмоқда. Озиқ-овқат саноати министрлиги амалий ёрдам кўрсатганида бу иш тезлашиб кетган бўларди. Заводда меҳнаткашларнинг турмуш шароитини яхшилаш юзасидан ҳам қатор тадбирларни амалга ошириш талаб этилади.

6-қурилиш-монтаж бошқармасидан делегат бўлиб келган коммунист **П. И. Летучих** қурувчи коммунистларнинг шу кунлардаги ишларини сўзлаб берди. Корхонада ўн бир ойлик қурилиш-монтаж ишлари плани ортиғи билан бажарилди. Лекин, қурилишнинг материал-техника базасини мустаҳкамлаш юзасидан ҳали кўп иш қилиш керак. Бунинг учун шаҳар ижроия комитетининг амалий ёрдами зарур. Шаҳардаги автотаксомотор парки шофери **Н. К. Василенко** 6-қурилиш бошқармаси раҳбарларига ҳақли эътироз билдирди. Уларнинг айби билан ишлаб чиқариш корпусини қуришни ниҳоясига етказиш пайсалга солиб келинмоқда. Ана шу корпус битказилиб, ишга туширилганда эди, комбинатда ишлаб чиқариш кўрсаткичларини янада юксалтириш имконияти туғилган бўларди.

Нотиқ транспорт ва алоқа корхоналари бошланғич партия ташкилотларининг ролини кучайтириш зарурлигини уқтирди. Кўпгина шофёрлар меҳнат интизомини бузиб, автобусларнинг графикдан чиқиб кетишига йўл қўймоқдалар. Биринчи навбатда коммунист шофёрлар ишда, муомалада бошқаларга намуна бўлишлари лозим.

Темир йўл устига осма кўприк қуриш масаласи ҳам бир неча йилдан буён муаммо бўлиб келмоқда. Бу муаммони тезроқ ҳал этиш транспорт хизматини янада яхшилашга ёрдам берган бўлур эди.

Халқ назоратчилари — партия, совет ташкилотларининг актив ёрдамчиларидир. Ҳозирги кунда шаҳарда 240 та халқ контроли группаси ва 360 та пост иш олиб бормоқда. Улар составида 2 мингдан ортиқ назоратчи бор. Улар ишлаб чиқариш резервларни аниқлаш, иқтисод ва тежамкорлик учун курашни авж олдириш соҳасида катта ишларни амалга оширмоқдалар.

Конференцияда халқ назоратчиларининг ибратли ишлари қайд қилиниши билан бирга ҳали айрим корхона ва ташкилотларда улар фаолиятсизлик кўрсатаётганликлари, назорат-изчиллиги ва самарадорлигини таъминлаш учун астойдил курашмаётганликлари кўрсатилди. Партия ташкилотлари халқ контроли группаларига раҳбарлик савиясини тинмай яхшилаб боришлари керак. Назоратчилар томонидан аниқланган камчиликларни ўз вақтида тугатиш, уларнинг таклиф ва мулоҳазаларига эътибор билан қараш, қўллаб-қувватлаш назоратнинг оммавийлиги ва самарадорлигини таъминлайди. Партия ташкилотлари ўз фаолиятларида ана шу масалага ҳам эътиборни кучайтиришлари лозим.

Шаҳар халқ контроли комитетининг раиси **С. И. Исмоилов** ўз нутқини ана шу масалага бағишлади.

Ҳисобот даврида шаҳар меҳнаткашларига савдо хизматини яхшилаш соҳасида қилинган ишлар талабга тўла жавоб бермаслиги конференцияда мисоллар билан кўрсатилди. Кўпгина магазинларда совет савдоси қонунлари қўпол равишда бузилмоқда, хизмат маданияти паст.

Конференцияда сўзга чиққан шаҳар савдо бошқармасининг бошлиғи **С. Баракаев** ўз адресига қилинган танқидларни тўғри, деб топди. Бундан буён савдо хизмати соҳасидаги камчиликларни тугатиш юзасидан қандай ишлар амалга оширилажаги ҳақида сўзлаб берди.

Шунингдек, музокарада сўзга чиққан шаҳар ҳарбий комиссариатининг бошлиғи **С. И. Исматов,** шаҳар комсомол комитетининг биринчи секретари **Г. Муродова** ўртоқлар ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, мактабларда комсомол ишларини жонлантириш соҳасида ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар.

Шаҳардаги 12-мактаб партия ташкилотидан делегат бўлиб келган **П. Н. Тен** ҳам ўзидан олдин сўзга чиққан нотиқларнинг фикрини тўлдириб, айтдики, мактабларда ўқув-тарбия ишларини яхшилашни ҳам комсомол ташкилотлари ўз оталиқларига олишлари лозим.

Конференцияда социалистик мусобақага раҳбарликни такомиллаштириш, кадрларни тарбиялаш ишларини янада яхшилаш, жойларда ғоявий-сиёсий ва ташкилий-партиявий ишларини янада жонлантириш, касаба союз, комсомол ташкилотларига партиявий раҳбарлик савиясини кўтаришга оид кўпгина фойдали фикрлар ва мулоҳазалар билдирилди.

Конференцияда шаҳар халқ хўжалигини юксалтириш, бошланғич партия ташкилотларининг ролини кучайтириш, ҳар бир коллективда иш вақтидан унумли фойдаланиш, ишлаб чиқариш қувватларини тўла ишга тушириш ва шу асосда беш йиллик план топшириқларини муддатидан илгари бажаришга қаратилган кенгайтирилган қарор қабул қилинди.

Конференция ишида область партия комитети бюроси аъзоси, область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари **С. Тошқулов** қатнашди ва нутқ сўзлади.

Конференция ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети инструктори **С. Кудрявцев** иштирок этди.

* * *

Конференцияда шаҳар партия комитетининг янги состави, ревизия комиссияси ва область партия конференциясига делегатлар сайланди.

Шаҳар партия комитетининг бўлиб ўтган ташкилий пленумида **В. И. Рибалко** шаҳар партия комитетининг биринчи секретари, **О. И. Зокиров, Д. Қ. Хасановалар** шаҳар партия комитетининг секретарлари қилиб сайландилар.

Н. НАСИМОВ,
Тошкент область партия комитети пропаганда ва агитация бўлими мудирининг ўринбосари.

Н. РИХСИЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

159-қурилиш трестига қарашли 10-бошқарма коллективи республика дорихоналари Бош бошқармасининг омборхона қурилишини муддатидан илгари тугаллаш мажбуриятини олган эди. Қурилиш суръати ҳам мажбуриятга яраша жадал бормоқда. Айниқса, В. Шепелов, М. Садиров, А. Каретин, А. Токарев (чапдаги сурат) сингари илғор қурувчилар бу ишда ташаббускор бўлмоқдалар. М. Абдураҳмонова билан Х. Мирзакаримовалар номини (ўнгдаги сурат) химия-фармацевтика заводи 2-филиали коллективи фахр билан тилга олади. Бу икки дугона беш йилликни муддатидан илгари бажариш учун ўзаро социалистик мусобақа боғлаб, смена топшириқларини мунтазам ошириб бажармоқдалар.

А. ТУРАЕВ фотолари.

ПЕШҚАДАМ КОЛЛЕКТИВ

15-механизациялашган кўчма колонна Ангрен шаҳридаги пешқадам қурилиш ташкилотларидан бири ҳисобланади. Унинг меҳнатсевар коллективи қатор саноат объектлари, маданий-маиший муассасалар ва уй-жойлар қурилиши бўйича зиммаларига юклатилган барча вазифаларни сидқидилдан бажармоқда. Колонна бунёдкорлари тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи йили топшириқларини барвақт бажариш юзасидан бошланган умумхалқ ҳаракатида иштирок этиб, катта зафар қучдилар. Қурилиш-монтаж ишлари давлат плани муддатидан илгари 10 декабрда зиёдаси билан адо этилди.

Қўли гул бинокорлар эришилган бу ютуқларни янада мустаҳкамлаш учун шу кунларда зўр ғайрат-шижоат билан меҳнат қилишяпти. Улар йил охиригача плandагидан ташқари 400 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини амалга оширишга астойдил ҳаракат қилишяпти.

Ғазалкент Тошга ишлов бериш комбинати коллективи катта ғалабани қўлга киритди. Улар тўққизинчи беш йилликнинг учинчи йили планини ноябрь ойидаёқ адо этиб бир ярим ойдан бери янги йил ҳисобига маҳсулот топширишмоқда. Суратда: (чапдан ўнгга) илғор ишчилардан В. Староверов, Г. Майер, А. Литвинов, А. Швайцер, В. Швайцер, Р. Чуперченко ўртоқлар танаффус пайтида газета ва журналларнинг янги сонларини ўқимоқдалар.

И. Портнов фотоси.

ДЕВОРЛАР ТИЛГА КИРГАНДА

Буржуа «олимлари» «Ўрта Осиё халқлари гўё бошқа мамлакатлардан кўчиб келган «келгинди»лардан иборат бўлиб, ўзларининг мустақил тараққий этган маданиятига эга эмаслар, бу ерга маданият четдан «олиб келинган» деган тутруқсиз васвасани олға сурадилар. Археология соҳасида олиб борилаётган тадқиқотлар, қилинаётган кашфиётлар ва эришилаётган муваффақиятлар бундай даъво ва сафсаталарға қақшатғич зарба берди. Шу билан бирга Ўрта Осиё, жумладан Ўзбекистон инсониятнинг энг қадимий маданият ўчоқларидан бири эканини исботлади.

Тошкент области ва шаҳри территориясидан: Хўжакент, Обирахмат, Қора қамиш, Солор ва «Тельман» боғидан ибтидоий тош асри ёдгорликларининг топилганлиги бунга мисол бўла олади. Бу ерда инсоният тарихининг қарийб ҳамма босқичларида одам яшаган. Қулдорлик ва феодализм даврида бу ерда суғориб обод қилинган деҳқончилик воҳалари, шаҳарлар, савдо, ҳунармандчилик, санъат, фан ва маданият мавжуд эди. Қулдорлик ва феодализм шароитида бўлган деҳқончилик воҳалари атрофи Буюк Хитой девори каби мудофаа деворлари билан ўраб олинган.

Археологик текширишлар тарихда машҳур Буюк Хитой девори дунёда ягона эмаслигини кўрсатди. Бундай деворлар Европа, Осиё, Африка қитъаларидаги кўпгина мамлакатларда мавжуд экани аниқланди. Мазкур мақолада биз Тошкент областининг шимоли-ғарб тарафидаги Канпир деворлар ва жануби-шарқидаги Жилон бузган деворлари ҳақида ҳикоя қиламиз.

Шарқ томонда Чатқол тоғлари, ғарб тарафда Сирдарё Тошкент воҳаси учун табиий тўсиқ бўлиб хизмат қилган. Шимоли-ғарб ва жануби-шарқ томонлардан Тошкент воҳаси очиқ бўлган. Шу сабабли Чирчиқ дарёси воҳаси шимоли-ғарб тарафдан ва Оҳангарон воҳаси Жануби-шарқ томондан Чатқол тоғларидан Сирдарёга қадар мустаҳкам деворлар — сунъий мудофаа линиялари билан ўраб олинган.

X аср араб географларидан Ибн Ҳавқалнинг «Мамлакатлар ва йўллар китоби» асарида Чирчиқ дарёси «Турк дарёси» ва Чирчиқ дарёси водийсини «Шош водийси», Оҳангарон дарёсини «Илоқ дарёси», Оҳангарон водийсини «Илоқ водийси», Сирдарёни эса, Шош дарёси деб аталган. Чирчиқ ва Оҳангарон дарёлари Сирдарёнинг ирмоқларидир. Бутун Тошкент воҳаси қадим замонлардан бошлаб «Турк» ва «Илоқ» дарёларидан сув ичган.

Араблар Ўрта Осиёни босиб олмасдан аввал VI—VII асрларда Шош ва Илоқ ўз олдига маҳаллий феодал давлатларидан иборат бўлган. Шошнинг пойтахти Бинкат бўлиб, у ҳозирги Тошкентга тўғри келади. Тошкент шаҳрининг қарийб 2000 йиллик тарихи бор. Илоқнинг пойтахти Тункат шаҳри бўлган. Бинкат ва Тункат шаҳарлари ўша даврнинг йирик савдо, иқтисодий ва маданий марказларидан эди. Уларда танга ва чақа пуллар зарб қилинадиган зарбхоналар бор эди.

Ибн Ҳавқалнинг ёзишича, Шош водийси, яъни Чирчиқ дарёси водийсини шимоли-ғарбдан ўраган девор Сойлиқда Чатқол тоғларидан бошланиб, Калас атрофига, ҳатто Сирдарё қирғоғига қадар чўзилиб боради. У, туркларни водийга киритмаслик учун бино этилган. Уни Абдуллоҳ бинни Ҳумайд бинни Савр бино эттирган. Девордан бир тош ташқарига чиқилса, тоғдан дарёга қадар борадиган хандақ бор. Ибн Ҳавқал бу деворни «Абдуллоҳ бинни Ҳумайд девори» ва «Шош девори» деган номлар билан атайди. Маҳаллий халқ орасида кенг тарқалган афсонага кўра, бу деворни бир кампир подшоҳ бино эттиргани сабабли, у, Кампир девор деб аталиб келган. X аср тарихчиси Муҳаммад Наршахийнинг «Бухоро тарихи» китобида Бухоро воҳаси атрофидаги Кампир девор «Девори канди пирак», яъни «Қадимий вилоятнинг девори» деб аталган. «Девори канди пирак», ўзбек тилида соддалаштириб «Канди пир девор» ва ниҳоят «Канпир девор» деб аталиб кетган. Шунга кўра, Тошкент воҳасининг шимоли-ғарбидаги деворни ҳам Кампир девор эмас, «Канпир девор» деб атаймиз.

Ёзма манбалар ва баъзи адабиётларда деворлар кўчманчи қабилаларнинг босқинчилик, талончилик ҳужумларига қарши қурилган дейилади. Бизнингча, умумлаштириб айтилган бу фикрга танқидий ва конкрет ёндошиш лозим. Чунки, Карл Маркс айтганидек, тарихнинг даст аввалидан бошлаб барча шарқий қабилаларнинг ўтроқликда ҳаёт кечираётган бир қисми билан кўчманчилик ҳаётини давом эттириб келаётган иккинчи қисми ўртасида умумий нисбат, муносабатлар бўлган.

Қадимги деҳқончилик воҳаларининг ўтроқ аҳолиси ва воҳалардан ташқарида чўл ва саҳро ерлардаги чорвачилик билан шуғулланган кўчманчи аҳоли битта халқ бўлиб, улар доимо душманчилик ва адоватда ҳаёт кечирмаганлар. Тўғри, умуман кўчманчи аҳоли эмас, балки, кўчманчи қулдор ва феодал ҳукмдор доираларининг босқинчи отрядлари ўтроқ деҳқончилик воҳаларига ҳужум қилиб, экин ерларини поймол қилиб, бойликларини талаб, ўғил ва қизларини қул ва чўри қилиб олиб кетган вақтлар бўлган. Лекин,

ТАРИХ ЛАВҲАЛАРИ

бу доимий ва систематик характерда эмас эди. Кўпинча ўтроқ ва кўчманчи аҳоли ўзаро ҳамдўстлик вазиятида ҳаёт кечирган. Улар ўзаро товар айирбошлар, савдо ва маданий, иқтисодий алоқалар қилиб турар, чет эл босқинчиларининг ҳужумлари ва ҳукмдорлиги пайтларида бир ёқадан бош чиқариб, биргаликда ҳаракат қилар эдилар. Масалан, 776—784 йилларда бутун араб халифалигини ларзага келтирган Муқаннаъ бошчилигидаги деҳқонлар қўзғолони вақтида шундай бўлган. Ўрта Осиёда араблар ҳукмронлиги ва маҳаллий эксплуататорлар зулмига қарши қаратилган бу қўзғолонда кўчманчиларнинг ёрдами бўлмаса маҳаллий ҳукмдорлар ва араб халифалигига уни бостириш осон бўлар эди. Ўтроқ аҳолини кўчманчиларнинг ёрдамидан маҳрум этиб, яккалаб, итоаткорликда сақлаш мақсадида араб халифалигининг Ҳурсондаги амири Абул Аббос Сулаймон Туси Бухоро ҳукмдорларига Бухоро воҳаси атрофини девор билан ўраб олишни буюрган. Шош-Чирчиқ водийсининг шимоли-ғарбидаги Канпир девор шу мақсадда ва шу даврда бино этилган. Шундай қилиб, мазкур деворлар кўчманчи қулдор ва феодал галаларининг тўсатдан бўладиган ҳужумларига, маҳаллий эксплуататорлар зулмига қарши курашда ўтроқ аҳолини кўчманчи қабилалар ёрдамидан маҳрум этиш, улар ўртасида тўсиқ ҳосил қилиш, яккалаб итоаткорликда сақлаш мақсадларида қурилган.

1934 йилда Г. В. Григорьев Қовунчи билан Эски Тошкент оралиғида 37 километр масофа Канпирдевор харобаларини текшириб, бу ерда бир-биридан тамоман алоҳида иккита девор борлигини кузатган. У, деворлар ёлғиз кўчманчилар ҳужумларига қаршигина эмас, бир феодал ўзини иккинчи феодалдан мудофаа қилиши учун ҳам барпо этилган, деган фикрга келган.

Канпир деворнинг қаердан бошланиб, қаерда тамомланиши, Қовунчи билан Эски Тошкентдан бошқа яна қандай жойлар орқали ўтиши, Ибн Ҳавқал келтирган маълумотлар археологик жиҳатдан ҳали текшириб ўрганилмаган эди.

1958 йилдан буён шу сатрларнинг муаллифи олиб бораётган текширишлар Чирчиқ водийсида бир-биридан мустақил иккита девор борлиги, уларнинг ҳар бири Чатқол тоғларидан бошланиб, Сирдарёнинг ўнг қирғоғига бориб тақалишини кўрсатди.

Шулардан бири Чирчиқ дарёсининг ўнг қирғоқ тарафида Сойлиқдан бошланиб, Искандар, Паргиз ва Аронжи қишлоқларини ўз ичига олган ҳолда Чирчиқ шаҳри темир йўл станциясига келади. Сўнгра Чирчиқ шаҳридан Троицкийга борадиган йўлнинг ўнг томонида баландлик устидан, кейин Қодирия темир йўл станциясидан ўтади. Бундан нарида Бўриота ва Дарҳан қишлоқларини ўз ичига олган ҳолда Юнусобод қишлоғини 4 километр ташқаридан ўрайди. Сўнгра Чуқурсой ва 53-разъездни ўз ичига олиб, Чиғатойдан 6 километр шимолда Ҳасанбой ариғининг ўнг қирғоғини бўйлаб давом этади. Кўктерак ва Калас девордан шимолда — ташқарида қолади. Бундан нарида девор харобаси Лолақизғалдоқ, Аулоқли тепа, Рамадон ва Кўксарой қишлоқлари орқали келиб, Назарбекка яқинлашади. Сўнгра Янгийўл райони территориясида Туябўғизнинг сиртидан ўтиб, Пахталашган тепа ва Мозортепа номли қадимги истеҳкомларга, кейин Қоратепа қишлоғига боради. Бундан нарида Данғир, Жобултой қишлоқларидан Чиноз районидаги Яллама қишлоғи орқали Сирдарёнинг ўнг қирғоғида ўрнашган Оқтепа номли қадимги истеҳком харобасига келиб уланади.

Канпирдевор линиясини қидириб топиб текшириш вақтида Калинин райони территориясида девор харобалари гоҳ Зоғ ариқнинг чап қирғоғи, гоҳ ўнг қирғоғи орқали ўтишини кузатдик. Бу Зоғариқ Канпирдевор ўз аҳамиятини йўқотиб, қаровсиз қолиб кетган даврда қазиб чиқарилганлигини кўрсатади. Қарияларнинг сўзларига кўра, Зоғариқ Рустам Зол тарафидан қаздирилгани учун «Золариқ» деб аталган, кейинчалик у Зоғариқ аталиб кетгани. Бўзсув канали ва хандақини эса Рустами Зол ёки Рустами Достоннинг набираси Барзуи Деҳқон қаздиргани сабабли уни Барзу деб аташган. Кейинчалик у «Бўзсув» деб аталиб келган.

Шундай қилиб, Канпирдевор Чирчиқ дарёсининг ўнг қирғоқ томонидаги қадимги суғориб обод қилинган районларни шимоли-ғарб тарафдан ўраб олган. Маҳаллий аҳоли берган маълумотларга кўра, Канпир девор Сирдарёнинг чап қирғоқ томонида ҳам давом этиб Жиззахга қадар борган. Сойлиқдан нарида эса, Турбатни ҳам ўз ичига олган ҳолда Туркистон ва Чимкентгача давом этган.

Чирчиқ дарёсининг чап қирғоқ тарафидаги Канпир девор Хўжакентдан 1 километр ғарбда дарё, тоққа яқинлашиб, унинг худди ёнидан оқиб ўтаётган жойда Ҳокимбекнинг тепаси деб аталган қадимги истеҳкомдан бошланади. У, шимоли-шарқдан жануби-ғарбга томон йўналишда тоғ билан дарё оралиғи орқали Ғазалкент яқинида ўрнашган Юмалоқ тепага келиб уланади. Унинг кенглиги 12—16 метр ва баландлиги 2 метргача сақланган. Девор харобаси Чирчиқ дарёсининг чап қирғоқ томонида «Қизил—Ту» колхози территориясидан Янги Овул қишлоғида сақланган бўлиб, у, дарёдан бир километр шарқда ўрнашган. Қоратепани шарқ тарафдан ўраб ўтади. Бу ернинг маҳаллий аҳолиси девор марзасини кўтарма деб атайди. Янги овул қишлоғи ва Қоратепадан нарида Кўтарманинг қоқ ўртасидан ёриб, у орқали Янги ариқ суви оқизиб юборилган. Маҳаллий аҳолининг берган маълумотига кўра, девор бундан нарида Қиличли ота қишлоғига боради. сўнгра у, дарёнинг ўнг қирғоқ томонига ўтиб, Қипчоқ қишлоғи орқали давом этади. Ҳозирда суғориб обод қилинган ерларда девор харобалари бузилиб кетган.

Ёзма маълумотлар археологик материалларни ўрганиш асосида, мазкур деворлар VI асрда Ўрта Осиёда феодалистик муносабатлар ғалаба қилабошлаган даврда Шош ва Илоқ ўз олдиларига алоҳида феодал давлатлари бўлган замонда бино этилиб, кейинчалик VIII асрда Бухоро воҳаси атрофида Канпирак девори, Самарқанд ва Уструшана воҳалари атрофида Канпир деворлар таъмир қилиниб, янгидан тикланиб, узайтирилиб, бир-бирлари билан туташтирилган даврда янгидан тикланган, деган хулосага келиш мумкин.

Х. МУҲАМЕДОВ,
Ўзбекистон Фанлар академияси тарих институтининг катта илмий ходими, тарих фанлар кандидати.

(Давоми бор).

ЖАҲОН ЯНГИЛИКЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

ҚАЙТА ТИКЛАНГАН ЗАВОД

1961 йили Гаванадан унча узоқда бўлмаган Хосе Марти номидаги металлургия заводида бир гуруҳ совет мутахассислари билан бирга бўлган эдим. Ўшанда завод «Антильяна-де-Асеро» деб юритиларди.

Революция ғалабасидан кейин, корхона миллийлаштирилган пайтда заводда ишлаётган америка инженерлари барча техника ҳужжатларини олиб, қочиб қолишди. Заводга биринчи бўлиб келганим учунми, худди чўкиб кетаётган кема ичидаги одамга ўхшардим, корхонада сукунат ҳукм сурар, мартен печида қотиб қолган металл парчаларини кўчириб олаётган болғанинг овози бу жимликни бироз бўлса-да, бузиб турарди.

Душман ҳисоб-чўти аниқ: техника ҳужжатисиз, америка ускуналарига эҳтиёт қисмларсиз, юқори малакали кадрларсиз ишлаб чиқаришни йўлга солиб бўлмасди.

Аммо улар бир нарсани: ўз мамлакатларининг ҳақиқий эгалари бўлиб қолган ишчилар синфининг ташаббусини, Куба революциясини тўла қўллаб-қувватлаган ишончли дўстлари — социалистик мамлакатлар ёрдам беришини унутган эдилар.

Куба металлургларининг биринчи дўсти ва мураббийлари бўлган совет мутахассислари Кубага етиб келдилар. Совет инженерлари ишлаб чиқаришни тезда изга солиш ва заводга жон киритиш учун уйқу ва вақт билан ҳисоблашмасдан ишладилар.

Совет мутахассисларининг бошқа бир группаси реконструкция лойиҳасини тузишди. Корхона қурилганига ҳали унча ҳам кўп вақт бўлмаган, лекин унинг ускуналари эскириб қолган эди. Уларни заводнинг олдинги хўжайинлари фойда қиламиз, деган мақсадда АҚШдан арзонгаровга сотиб олишган эди. Технология ҳам эскирган бўлиб, кўпинча қўл кучи ишлатишга тўғри келар, техника хавфсизлигининг оддий нормалари талабига ҳам жавоб бераолмасди. Шундай қилиб, корхонани модернизациялаш билан бирга заводни тезда ишга тушириш учун кураш бошланди. Қайта жон киритилган мартен печларидан биринчи металл қуйилмаси прокат станидан туширилган кун ҳали-ҳали эсимда.

...Мана, орадан ўн икки йил ўтди, мен яна ўша Хосе Марти номли заводдаман. Ҳаммаёқ таниб бўлмас даражада ўзгариб кетибди. Ҳозирнинг ўзидаёқ маҳсулот ҳажми 1959 йилдагига қараганда олти баравардан зиёд ошибди. Шу йилги план эса октябрнинг охиридаёқ бажарилган эди.

— Бу муваффақиятлар, — деб ҳикоя қилади ОТК бошлиғи Исмоил Виванко Гонсалес, — меҳнат тўғри ташкил этилгани, социалистик мусобақа қизитилгани, партия ташкилотининг олиб борган ишлари самарасидир.

Бизлар темир нарвондан чиқиб, тўғри мартен печлари ёнига келдик, бу ердаги етмиш тонналик иккита печь ёнида учта янгиси қад кўтарибди.

Металл қуйиш пролети бўйлаб ўтяпмиз. Мен бундан ўн икки йил муқаддам биринчи металл қуйилмаси олинган жойда турибман. Ҳозир янги маркадаги металлдан тажриба қуйилмаси олинаётир. Совет мутахассислари, москвалик Владимир Твидов билан волгоградлик Алексей Ткаченколар консультация бериб туришибди. Владимир Кубада ишлаётганига 10 ой, Алексей ишлаётганига эса етти ой бўлибди.

— Заводда 30 га яқин совет мутахассиси ишламоқда. Кубалик биродарларимиз билан муносабатларимиз жуда яхши. Куба пўлат эритувчилари меҳнатга сидқидилдан муносабатда бўлаётганликлари ишимизда енгиллик туғдирмоқда. Яхшиси, мана бу йигитча билан суҳбатлашиб қўяқолинг,— деди Владимир ориққина, қора сочли йигитга ишора қилиб.

— Иладино Алонсо, — ўзини таништирди кубалик йигит.

Иладино қуйиш пролети бошлиғининг ёрдамчиси бўлиб, мен билан рус тилида гаплашяпти. Билсам у бир йил илгари Волгоград-даги «Красний Октябрь» заводига малакасини оширишга борган экан.

— Совет Иттифоқи тўғрисида ажойиб таассуротлар билан қайтдим, — дейди Иладино. — «Красний Октябрь» заводида практика ўтказиш учун ҳамма шароитлар яратиб қўйилган. Бизлар ҳар томонлама ғамхўрлик ва эътибор билан қуршаб олиндик. Мен шу нарсадан қувонаманки, бизнинг совет пўлат эритувчилари билан дўстлигимиз бу ерда — Кубада ҳам давом этмоқда. Биз совет ўртоқларимиздан ўрганяпмиз. Совет инженерлари маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш соҳасида кўп иш қилишмоқда, ихтирочилик таклифлари тўплаб, ташаббус кўрсатишаётир. Бизлар улар билан бирга ишлаш шарафига муяссар бўлганимиздан ғоятда ҳурсандмиз.

Завод ҳовлисида инженерлар Карлос Матурел ва Лионель Акре билан танишиб қолдим. Лионель 1961 йили заводда электр монтер бўлиб ишларди. Завод ўсди, у билан одамлар ҳам ўсиб борди. Инженерларнинг иккаласи ҳам Москвадаги институтни тамомлаб, ҳозир технолог бўлиб ишлашяпти. Ҳозирги кунда Хосе Марти номли заводда дипломлик 40 дан ортиқ кубалик инженер ишлаяпти. Уларнинг ярмидан кўпи СССР, ГДР, Чехословакия ва Польшадаги олий ўқув юртларини тамомлашди. Юз киши эса ўрта техника маълумоти олди.

Бизлар Исмоил билан самимий хайрлашамиз. Мен унга корхона билан танишишга ёрдам бергани учун миннатдорчилик билдирдим. Мен танишган кишиларнинг ҳаммаси «дўстлик — пўлатни тоблайди» деган фикрни айтишди. Исмоил, яқинда заводда «дўстлик қуйилмаси» ўтказилади, деди. Куба касаба союзининг XIII съезди шарафига ўтказилаётган бу тадбир катта воқеа эди. Кейинчалик газеталардан билсам, Куба ва Совет Иттифоқининг энг яхши пўлат эритувчиларидан иборат 32 киши «дўстлик қуйилмаси»ни эритишибди. Ўша куни 280 тонна пўлат эритилибди!

И. НЕМИРА,
АПН махсус мухбири.
Гавана.

БИРЛАШГАН МИЛЛАТЛАР ТАШКИЛОТИНИНГ ҚАРОРЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК, 18 декабрь. (ТАСС). Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош ассамблеяси катта кўпчилик овоз билан қабул қилган резолюциясида давлатларнинг ўз табиий ресурслари устидан суверенитети ҳуқуқига муқаррар эга эканлиги таъкидланади ва ривожланаётган мамлакатлар билан қарам территориялар халқларининг ўз мамлакатлари табиий ресурслари устидан самарали назоратни тиклаш йўлидаги курашда сарфлаётган куч ғайрати қўллаб-қувватланиши изҳор этилади.

Резолюцияда таъкидлаб ўтиладики, ўзининг ички структурасини қайта қуриш ёки табиий ресурслар устидан суверен ҳуқуқларини амалга ошириш билан шуғулланаётган давлатлар ва халқларга бевосита ёки билвосита бир йўл билан тазйиқ қилиш БМТ уставини бузиш бўлиб, халқаро тинчлик ва хавфсизликка таҳдид қилиши мумкин.

Бош ассамблея қабул қилган яна бир резолюциясида Исроил босиб олган араб территорияларининг миллий ресурслари устидан араб давлатларининг суверенитетини ва табиий ресурсларни талон-тарож қилганлик ва фойдаланганлик ҳамда унга зарар етказганлик учун товон олишга араб давлатларининг ҳақли эканлиги таъкидлаб ўтилади.

КЕСКИНЛИК ДАВОМ ЭТМОҚДА

АФИНА, 19 декабрь. (ТАСС мухбири). Грециядаги янги ҳукумат конституция кучига эга бўлган қарор қабул қилди. Эълон қилинган шу қарордан маълум бўлишича, мамлакатда президент ҳукмронлик қилувчи парламентли республика тузуми сақланиб қолади. Бироқ президент ҳуқуқлари чеклаб қўйилади. Президентнинг фавқулодда ваколатлари бекор қилинади. Жумладан, у ижрочилик ҳокимиятига ҳамда ташқи сиёсат ва мудофаа масалаларида контроллик қилиш ва ташаббус кўрсатишдан иборат ҳуқуқдан танхо фойдаланиш имкониятига эга бўлмайди. Президентнинг шу лавозимда туриш муддати қисқартирилиб 7 йилдан 5 йилга тушириладиган бўлди. Парламентни қачон чақириш муддати белгиланганн йўқ. Лекин парламент чақирилгунга қадар қонун чиқариш масаласида ташаббускорлик қилиш министрлар кенгашига юклатилди.

Студентлар ва ишчиларнинг диктаторлик режимига қарши ноябрь ойидаги оммавий намойишлари вақтида жорий қилинган фавқулодда ҳолат шу қарорга биноан ўз кучида қолдирилади. Ҳукумат маъмурлари янги чиқишлар бошланмасмикин, деб хавотирланмоқдалар. Полициянинг кучайтирилган отрядлари пойтахтнинг марказий кўчаларида патруллик қилиб юрибди.

Шу кунларда пойтахтнинг турли районларида ёшларнинг группалари «Индамай туришдан иборат норозилик» намойишлари ўтказмоқдалар.

ПОКИСТОН БОШ МИНИСТРИНИНГ МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

ИСЛОМОБОД, 18 декабрь. (ТАСС). Бу ерда мамлакат парламентининг навбатдаги сессияси иш бошлади. Сессиянинг иши бошланишидан аввал Покистон Бош министри З. А. Бхутто матбуот конференцияси ўтказди. У мамлакатнинг ички сиёсий ривожланиши ва ташқи сиёсати масалаларига тўхталди.

Халқ партияси ҳокимияти идора қила бошлаган икки йил давомида, деди З. А. Бхутто, мамлакатнинг ички аҳволи тартибга тушди, шунинг натижасида экономика мустаҳкамланди, саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш кўпайди, ташқи савдога мол чиқариш ўсди. Сиёсий жиҳатдан олганда доимий конституция ишлаб чиқилиб, қабул этилганлиги партиянинг энг асосий ютуғи бўлди, деди Бош министр сўзини давом эттириб, эндиги вазифа, деб таъкидлади у, диктатуранинг ҳар қандай қолдиқларидан батамом халос бўлиш ва мамлакатда демократияни мустаҳкамлашдан иборат.

Халқаро муносабатлар соҳасида, деб уқтирди З. А. Бхутто, Жанубий Осиё кичик қитъасида вазиятни нормаллаштириш жараёни режаларига мувофиқ равишда давом этмоқда. Симла ва Деҳли битимларининг қоидалари бажарилмоқда. Ҳарбий асирлар ва граждан шахсларни репатриация қилиш жараёни тамом бўлгандан кейин Покистон ва Ҳиндистон вакиллари муносабатларни нормаллаштириш соҳасида бундан кейин қўйиладиган қадамларни муҳокама қилиш ниятидадирлар.

Покистон-Совет муносабатлари, шу жумладан иқтисодий ҳамкорлик муваффақиятли равишда ривожланиб бормоқда, деди сўнгра Бош министр. Покистон билан СССР ўртасидаги икки томонлама муносабатлар яқин йилларда янада кўпроқ мустаҳкамланишига З. А. Бхутто ҳукумат номидан ишонч билдирди.

ЧИЛИ ХАЛҚИНИ ЕНГИБ БЎЛМАЙДИ

НЬЮ-ЙОРК. «Чили халқи фашистлар ҳарбий хунтасига қаттиқ қаршилик кўрсатишни давом эттирмоқда. Чилида демократия тантана қилишига ишончим комил»,— деди Детройтда ўтказилган матбуот конференциясида Ортенсия Бусси де Альенде.

Президент Сальвадор Альенденинг беваси таъкидладики, Чилида ўзбошимчалик ва зўравонлик ҳукм сурмоқда. Минг-минглаб ватанпарварлар қамоқларга ва қамоқ лагерларига ташланди, бу жойларда улар ваҳшиёна азобланмоқдалар.

ЯПОНИЯ. **Токио аҳолиси ўртасида Карл Маркс, Фридрих Энгельс, Владимир Ильич Ленин асарларидан ташкил топган кўргазма катта қизиқиш уйғотмоқда. «Иванамихолл» залида очилган бу кургазмада рус, немис ва япон тилларида нашр этилган 1300 дан зиёд журнал ва брошюралар намойиш қилинмоқда. Суратда: К. Маркс ва Ф. Энгельснинг япон тилида нашр этилган асарлари кўргазмаси бўлимида.**

Жапан-Пресс—ТАСС фотоси.

АГРЕССОРГА ЁРДАМ

ВАШИНГТОН, 18 декабрь. (ТАСС). Америка конгресси сенати чет давлатларга 5,5 миллиард доллар миқдорида ҳарбий ва иқтисодий ёрдам бериш тўғрисидаги қонун лойиҳасини 31 овозга қарши 55 овоз билан маъқуллади. Қонун лойиҳаси Исроилга ҳарбий ва иқтисодий ёрдам бериш учун 2,6 миллиард доллар ажратишни, шу жумладан, Тель-Авивнинг ҳарбий машинасини тиклаш учун деган «фавқулодда» программага 2,2 миллиард доллар ажратишни назарда тутади.

ПЕКИН ЎЗИНИ-ЎЗИ ЯККАЛАБ ҚЎЙДИ

Совет Иттифоқининг «БМТ хавфсизлик кенгаши доимий аъзолари бўлган давлатларнинг ҳарбий бюджетларини 10 процент қисқартириш тўғрисидаги ва тежаб қолинган маблағларнинг бир қисмидан ривожланаётган мамлакатларга ёрдам бериш учун фойдаланиш ҳақидаги» таклифи БМТ Бош ассамблеясининг ҳозирги сессиясида овозга қўйилганда, саксон уч мамлакат делегацияси уни ёқлаб чиқди. Совет таклифи қуролланиш пойгасини чеклашга доир конкрет таклифларни қабул қилиш йўлини очади, шунингдек халқаро кескинликни сиёсий жиҳатдан юмшатиш билан бирга ҳарбий соҳадаги кескинликни ҳам юмшатиш имконини беради, Совет ҳукуматининг бу тинчликсеварлик тадбирини ривожланаётган мамлакатлар каттагина маблағ олиш ва шу маблағларни ўзларининг шошилинч иқтисодий ва социал программаларини амалга оширишга сарфлаш имкони деб билмоқдалар. Бу эса уларнинг иқтисодий ва сиёсий мустақилликка эришишларига кўмаклашади.

Совет таклифини БМТдаги кўпчилик делегациялар қўллаб-қувватлаганлиги Пекиндагиларни қаттиқ талвасага солиб қўйди. Хитой ва Албания делегациялари Совет таклифига қарши чиқдилар. Бу фақат Хитой раҳбарларининг позицияси ҳозирги кунда устун бўлиб турган кайфиятлардан нақадар узоқ эканлигидан далолат беради. БМТ да актуал халқаро проблемаларни ҳал этиш вақтида Хитой бундан аввал ҳам неча марталаб яккаланиб қолган эди.

Хитой раҳбарлари халқаро кескинликнинг юмшатилишини ҳам, ҳарбий бюджетларнинг қисқартирилишини ҳам хоҳламаётганликларини ҳаёт кўрсатиб турибди. Улар ядро қуролини ва оддий турдаги қурол-яроғларни тақиқлашга, қуролсизланишга, Осиёда коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтиришга нисбатан мутлақо салбий йўл тутмоқдалар. Уларнинг улуғ давлатчилик, гегемончилик йўлига қуролланиш пойгаси, халқаро кескинлик, ҳарбий блокларни ва шартномаларни, жумладан НАТО ни ва Япония билан Америка ўртасидаги «хавфсизлик шартномаси»ни сақлаб қолиш кўпроқ мос бўлиб тушади.

М. ЯКОВЛЕВ,
ТАСС шарҳловчиси.

Суратда: конференция қатнашчиларидан бир группасини кўриб турибсиз.
А. Абалян фотоси.

ХАРИДОРЛАР БИЛАН ҲАМЖИХАТЛИКДА

РАДИОУЗЕЛДАН яна таниш овоз эшитилди. Лекин бу гал у «Светлана» ихлосмандларини бўлимларга келтирилган янги маҳсулотлар, қўл бола кўлчадаги тирик балиқларнинг турлари билан таништирмади. Балки ҳар кунги қилинадиган ишдан ҳам муҳимроқ воқеага — харидорлар конференциясига таклиф этди...

Мана, ҳозирги замон талабларига ҳар томонлама жавоб бера олувчи кенг, ёруғ магазин зали бир зумда турли ёшдаги харидорлар билан лиқ тўлди.

Конференцияга оз фурсат ичида бунчалик кўп одам тўпланиши бежиз эмас эди, албатта. Харидорлар ўзлари билан бўлган бундан олдинги 3-4 учрашувлар бекорга кетмаганлигини яхши тушунадилар. Шунинг учун ҳам савдо хизмати кўрсатишни янада яхшилашнинг энг қулай формаси бўлган бу йиғилишга бажонидил қатнашадилар.

Ҳар галгидек конференцияда магазин мудири Ғани ака Яҳёев савдо маданиятини ошириш, харидорлар эҳтиёжини қондириш борасида магазин коллективининг қилаётган ишлари ҳақида гапирди.

— Лекин бугунги конференциямизнинг асосий мавзуи, — деди у харидорларга мурожаат қилиб, — магазинга келтирилаётган товарлар сифати ва бўлимларда кўрсатилаётган хизмат тўғрисида боради, ўйлайманки, сизлар шулар ҳақида ўз фикр-мулоҳазаларингизни билдирасизлар...

Конференцияда Куйбишев район пишчеторги бошланғич партия ташкилотининг секретари М. Азаматов, савдо бўлимининг бошлиғи А. Юрьева, торг озиқ-овқат бўлимининг товаршунослари, шунингдек магазинни маҳсулот билан таъминловчи қатор ташкилотлар вакилларининг қатнашаётганлиги харидорларнинг кўплаб саволларига кенгроқ жавоб олиш имконини берди.

— Ҳақиқатдан савдо коллективининг ишига энг юксак баҳони харидор беради, — деди қисқача докладдан кейин сўз олган Н. Стемковская, — «Светлана» коллективи тўғрисида икки баравар хурсандчилик билан гапиришни истардим.

Харидор савдо ходимларининг хушмуомалалиги, ҳозиржавоблиги, чаққонлигини меҳр билан тилга олди. Шу билан бирга у кейинги пайтда салат ёғи, колбаса маҳсулотлари кам келтирилаётганини айтиб, уларни кўпайтиришни илтимос қилди. Шунингдек у магазинга сут маҳсулотлари белгиланган вақтдан сал бўлсада кечикиб келаётганлигини айтиб, савдо ходимлари ва маҳсулот етказиб берувчи ташкилотлар харидорлар вақтини тежаш ҳақида ўйлашлари керак, деди.

Харидорларни фақат кундалик савдо жараёнларигина қизиқтирмайди. Улар эртанги кун учун савдо ходимлари қандай ҳозирлик кўраётганлигини ҳам билишни истайдилар. Хусусан харидор А. Лозинский қишки мавсумга картошка тайёрлаш қандай аҳволдалигини билишни истади. Унинг бу саволига торг ташкилий ишлар бўлимининг бошлиғи М. Азаматов жавоб берди.

...Бу йил тошкентликлар картошка танқислигига учрамайдилар. Омборларда Россиянинг турли ўлкаларидан келган картошка керагича сақланмоқда. Лекин гап унинг сифатини бузиб қўймасликда. Бунинг учун эса савдо ходимларидан харидорлар эҳтиёжини ўрганиб иш тутиш талаб қилинади. Баъзан магазинларга эҳтиёждан ташқари картошка келтириб тўкилади-да, кейин у вақтида сотилмай сифатига путур етади. Картошка исрофгарчилигининг олдини олиш ҳақида Тимаков, Бетрацкий, Браис каби харидорларнинг ҳам фикри ўринли бўлди.

Баъзи харидорлар кўп йиллардан буён ишлаб келаётган Н. Тумян, М. Исмоилова каби савдо ходимларига маъмурият ташаккур эълон қилишини илтимос қилдилар. Бу шубҳасиз кишиларнинг сотувчига бўлган самимий ҳурмати белгисидир.

Кўпчилик харидорлар магазинда гўшт мунтазам бўлиб туриши, унинг сифатли тарқатилиши ҳақида миннатдорчилик билдирдилар. М. Исхаков, И. Шермуҳамедов, А. Абдуллахўжаев, А. Усмонов каби савдо ходимларига раҳматлар айтдилар.

Конференция иштирокчиларидан бир группаси олдиндан заказ олиб хизмат кўрсатишни йўлга қўйилганлиги яхши бўлаётир деган фикрни ўртага ташлади.

Албатта, магазинда ҳар бир янги таклифни амалга оширишдан аввал, унга имконият борми-йўқлиги ҳисобга олинади. Шундан кейингина ишга киришилади.

Умуман олганда коллективнинг харидорлар билан ҳамжиҳатлиги яхши самаралар бермоқда. Агар 1965 йилда товар обороти 1.616 минг сўм бўлган бўлса, 1973 йилда 2.631 минг сўмни ташкил этди. Реализация қилинувчи товарлар ассортименти кўпайди. Пенсионерлар, инвалидлар учун уйга хизмат кўрсатиш методи йўлга қўйилди. Янги йилдан бошлаб бу усул янада кенгаяди.

Бу тадбирлар харидорлар олдида «Светлана» ходимларининг юзини ёруғ қилмоқда.

С. ҲАСАНОВ.

ШУЪЛАДОР ШЕЪРИЯТ

ТАНҚИД ВА ТАҚРИЗ

Адабиётимизнинг навқирон насли бугунги кунда юракни тобора тез ва чуқур забт этиб бормоқда. Айниқса, шеъриятдаги ютуқларимиз қувонарли, фахрланарлики, буни мунаққидлар қаламининг ўзигина шарҳлаб бериб улгуролмаяпти. Матбуотда шоирнинг шоирга тақризи кўпроқ чиқаётганининг боиси ҳам шунда. Шеър тадқиқига аралашиб, талантли шоирамиз Эътибор Охунованинг лирикаси ҳақида икки оғиз сўз айтмоқчимиз.

Умуман, бирон шоира ижодиёти тўғрисида ёзиш, гапириш осон иш эмас. Эътибор Охунова қалами ҳам ўзига яраша шуъладор, жозибадорки, бу айниқса унинг янги китобида1) яққол кўринади. Бу шоиранинг лирикаси ҳақида энди аввалгидан кенгроқ ва дадилроқ фикрлар айтишни тақозо қилади.

Тўпламда шоиранинг анчагина шеъри бор. Бу шеърларнинг энг яхшилари мисолида муаллиф ижодий тараққиётнинг янги-янги белгиларини кўрамиз. Охунова шеъриятига хос ягона ижобий хусусият, менимча, аввало, бадиий соддалик билан қабариб туради. Шоира сўзни мумкин қадар оҳиста айтади, аммо юракка бориб етадиган қилиб айтади. Қулоққа эмас, юракка боради унинг яхши сатрлари. «Одам ва қалам» шеъридаги шу сатрларни олайлик:

Ҳаёт қизи, унинг ҳар бир
қатими
Қадамларга жо бўлганга
ўхшайди.

Бу шоирагина айтиши мумкин бўлган ўзига хос содда ва гўзал фалсафий мушоҳада. Охунованинг ўз шеърлари ҳам қадамга ўхшайди: у мисрама-мисра қадам ташлаб қалбларни гоҳ илитади, гоҳ далда беради, гоҳ койинади,— хуллас, эзгулик ташишга интилади. Шоира:

...бу қалам тиғ
ургудек

Мисраларга чўғ бўлиб
туташадир.
(«Кўнглим»)

дер экан, биз бу «чўғ»нинг яллиғини унинг ҳамма дуруст шеърларидан топамиз. Чўғли сатрлар эса, юракка жиз этиб тегади. Мана у она қўллари тўғрисида нима дейди:

Томирлари бўртган бу
қўллар
Гуллар каби нафис туюлар.

Бу гаплар поэзияда катта кашфиёт бўлмаса-да, ҳар ҳолда аниқ бир тасаввур яратади. Унда шоира фикрининг топқирлиги сезилиб туради. Асли, поэтик кашфиётлар осмондан тушмайди: соддагина сатрлар аро оҳори тўкилмаган фикрлар ҳам ярқ этиб чиқиб қолади. Бу жиҳатдан Э. Охунованинг «Тўптош» шеъри жуда характерлидир. Бир қараганда, шоира «Тўптош» ўйини орқали ўзининг қизалоқликдаги хотираларини оддийгина эслаб ўтаётгандай туюлади. Шеър шундай бошланади:

Хаёл оғушида кездим,
изладим
Тўптош ўйинига мафтун
кезларим.

Аммо, шеър шундай давом этмайди:

Ўйнардим...
во ажаб болалик одош
Йилларнинг кафтида тўптош
мисоли,
Ўйноқлаб болалик
кетди от солиб...

Тўптош аввал қизча кафтида эди, сўнг «йилларнинг кафтида» шу қизчанинг ҳаёти, болалиги... Шеърдаги соддалик санъатга айланган, буни биз қадрлаймиз.

Э. Охунованинг шундай теран шеърлари билан бирга, ҳаёт манзараларини бирор чизиқ билан ёритадиган шеърлари, айниқса, бармоқ вазндаги ғазаллари ҳам бу мажмуани бойитган. Бу шеърлар бир-бирини тўлдириб, боягидай жиддий, фалсафий сатрларнинг жозибасини оширади:

Мисраларим улайин етмоқ
бўлиб ёнингга,
Кўнгил қилса кўзларинг
гар ихтиёр, кўз тутай.
(«КУЗ»)

Нозик ҳислар билан яралган бундай содда-нафис мисраларни ўқиб менда шундай мулоҳаза пайдо бўлди: дарвоқе, классик ғазал жанридан қофия, радифни ўзлаштириб бармоқ вазнида ғазал яратишни кенгроқ йўлга қўйишнинг вақти келмадимикин? Бармоқда ёзилган энг яхши ғазалларимиз шу нарсани тасдиқламаяптими?

Ва ниҳоят, яна сўзни Э. Охунова шеърларига кўчириб туриб, шуни айтиш керакки, «Лирика»да ўрта миёна шеърлар ҳам, жўн сатрлар ҳам учрайди. Биргина «Гуллар» деган шеърни таҳлил қилайлик:

Гул керак тўйимиз,
ҳашамимизга,
Гул керак кутганда энг азиз
меҳмон.
Гул керак маҳбуб ёр,
маҳбуба қизга,
Гулзор бўлса, деймиз, кўча,
хиёбон.

Шеър бошдан оёқ шундай. Гулнинг аҳамиятини тушинтиришдан нари ўтмаган бу нурсиз шеър муаллифнинг ҳаваскорликдаги машқларидандмикин? Унинг тўпламга кириб қолишини қандай изоҳлаш керак, —билмадим.

Эътибор Охунова шеърларида шакл қандай? бу ҳам долзарб масала. Мазмун билан шакл эт билан тирноқ бўлиб қолганлигини шоира асосан тўғри тушунади. Унинг шеърларидаги вазн ранг-баранглигини алоҳида таъкидлаш керак. Мустаҳзод формаси, учта учлик туроқдан яралган тўққиз вазнлик шеърлар айниқса унинг қаламидан жилоланиб чиқади. Шоира, қофиячиликдаги янги услубни тан олади ва шу услубни бойитишга интилади. «Йироқ» сўзи билан «от» сўзи қофия эмаслиги аён. Анъанагагина ёпишиб олган шоирлар бу икки сўздан қофия яралиш мумкинлигини ҳаёлга ҳам келтирмайдилар. Лекин, мана янгича қофия:

Нигоҳим йироқда, йироқда
Хаёллар учдилар ғиротда.

Қандай чиройлик: янги қофия. Аммо, Э. Охунова изланишда ҳамиша ҳам изчил эмас: сўзларга қўшимча қўшилса қофия пайдо бўлавераркан деб, кўпинча пала-партишликка йўл очади:

«Ўғлонимга» — «булоғимдан»
«адашардим» — «қадашин»

Тўғри, «ўғлоним» билан «булоғим», «адаш» билан «қадаш» қофия, аммо шоира шу бор қофиянинг ўзини бузиб келтиряпти: «га» билан «дан» қўшимчаси оҳангдошликка путур етказяпти.

Э. Охунова, ўзаги қофия бўлса ҳисоб-да, деган юзаки фикрлашни ташламаса, унинг кўн сатрлари чўлтоқ бўлиб қолиши ҳеч гап эмас: ахир, у гоҳ шундай таваккалчилик қиладики, ҳайрон қоласиз: у «ойни»-га «бойлаб»ни шартта жуфтлаб ташлайди. Бундан ташқари, китобда шундай тўртликлар борки, шоира уларни умуман қофияламай ўтаверган. Аммо, у ўзининг «Тонг отмоқда» деган каттагина шеърини «оқ шеър» деб атаган-да, уни бошдан оёқ яхшилаб, пухталаб қофиялаб чиққан. Гўё у шу билан илгариги қофиявий чатоқликларнинг ҳамма «гуноҳ»ини ювиб ташламоқчидай кўринади.

Шеъриятда майда ютуқ, деб бўлмаганидай, майда нуқсон деб сўзлаш ҳам хатодир. Ўйлаймизки, кучли талант соҳибаси буни яхши тушунади: дарвоқе, Э. Охунованинг матбуотда чиқаётган янги шеърларида юқоридаги жузъий камчиликлар йўқолиб бормоқда. Бу қувончли ҳол. Демак, Э. Охунова лирикасининг камолати кундан-кунга ортиб бормоқдаки, унинг шуъладор шеъриятидан умидимиз яна ҳам катта эканлиги табиийдир.

Юсуф ШОМАНСУР.

1). **Эътибор Охунова, «Лирика»** Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти, Тошкент—1973 йил.

ЮБИЛЕЙ ШАРАФИГА

Ўзбекистон Маданий ва тарихий ёдгорликларни сақлаш жамиятининг Тошкент шаҳар совети Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллик юбилейига бағишлаб ташкилотлар, корхоналар, муассасалар ва ўқув юртларида республикамизнинг маданий ва тарихий ёдгорликларини ўрганиш юзасидан фотостендлар, кўргазмалар ва лекциялар ташкил қилмоқда.

Куни кеча Тошкент шаҳар Киров районидаги 63-ўрта мактабда шундай кўргазмалардан бири ташкил қилинди. Кўргазмада Тошкент, Самарқанд, Бухоро ва Хива шаҳарларининг маданий ёдгорликлари ўз ифодасини топди.

Кўргазма қатнашчиларига республика маданий ва тарихий ёдгорликларни сақлаш жамиятининг Тошкент шаҳар совети раиси Абдулазиз Муҳамадкаримов «Ўзбекистоннинг маданий ёдгорликлари» деган темада сўзлаб берди.

Айрим кўргазма қатнашчиларига жамият томонидан эсдалик совғалари топширилди. Кеча охирида Киров район Маданият уйи ҳаваскорлари иштирокида концерт қўйиб берилди.

Т. АЗИМОВ.
Т. ЮСУПОВ.

Спорт

ЯНГИ ЖАҲОН РЕКОРДИ

1973 йилнинг апрелида финляндиялик спортчи Калеви Лахденрантда 181 килограммлик штангани силтаб кўтариб, ҳаммани қойил қолдирган эди. Орадан икки ой ўтгач, бельгиялик Серж Рединг ва ГФР спортчиси Рудольф Манг бу кўрсаткични 1,5—2 килограммга оширдилар.

Куни кеча Туапсе шаҳрининг маданият уйи залида яна бир жаҳон рекорди қўйилди. Икки марта олимпиада чемпиони Леонид Жаботинский 183,5 килограммлик штангани силтаб кўтариб, жаҳон рекорди қўйди. Шу тариқа жаҳон рекорди яна Ватанимизга қайтиб келди.

МУЗ УСТИДА КУРАШ

«Известия» газетаси совриии учун Москвада ўтаётган жаҳон хоккейчилари мусобақаси қизғин тус олмоқда. СССР терма командаси Швеция ва Польша хоккейчиларини мағлубиятга учратиб, ҳозир турнирда пешқадамлик қилмоқда. Иккинчи ўринда эса Чехословакия командаси келаяпти. Чехословакия командаси кейинги учрашувда Польша командасини 9:1 ҳисобида мағлубиятга учратди. Турнирда Швеция ва Польша командаларининг омади келмай турибди. Улар дастлабки икки учрашувда мағлубиятга учрадилар.

КУБОК — АЛЛА КУШНИРДА

Югославиянинг Врнячка-Баня шаҳрида шахмат бўйича Европа чемпион қизлари кубоги учун ўтказилган мусобақа ниҳоясига етди. Мусобақада москвалик шахматчи Алла Кушнир муваффақиятли қатнашиб, Европа чемпион қизлари кубогини олишга муяссар бўлди.

Иккинчи ва учинчи ўринни венгриялик Жужа Верецн ва совет шахматчиси Майя Ранникy эгалладилар.

БРОНЗА МЕДАЛИ ОЛИБ ҚАЙТИШДИ

Югославияда гандболчи қизларнинг жаҳон бешинчи чемпионати бўлиб ўтди. Чемпионатда совет спортчи қизлари ҳам иштирок этдилар. СССР спорт делегациясига Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги физкультура ва спорт комитети раиси Ғ. Пўлатов бошчилик қилди.

Совет спортчи қизлари ўз группаларида иккинчи ўринни эгаллаб, ярим финалга чиқдилар ва учинчи-тўртинчи ўринлар учун бўлган мусобақада Венгрия терма командаси билан учрашиб, 11:5 ҳисобида ғалабага эришдилар. Шу тариқа совет терма командасига бронза медали тақдим этилди.

Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг сиртқи факультетларида кириш имтиҳонлари бошланди. Суратда: катта ўқитувчи Ж. Қодиров ва Т. Хўжаевалар абитуриентлардан химия фанидан имтиҳон олмоқдалар.

Н. Абдурасулов фотоси.

„ТОШКЕНТ ГУЛЛАРИ"

Қанот ёзиб турган оққушни эслатувчи ойнаванд бино ўтганнинг ҳам, кетганнинг ҳам эътиборини ўзига тортаяпти ҳозир. «Ташгипрогор» институтининг архитектор Иванников бошлиқ инженерлари бундай оригинал бино лойиҳасини биринчи марта ишлаб чиқдилар. Гулларни сақлаш, савдо қилиш учун зарур бўлган шароитларнинг ҳаммаси лойиҳада тўла ҳисобга олинган. Лойиҳачилар ғояси мана бугун бор бўйи билан кўзга яққол ташланиб турибди.

Шаҳар ремонт — қурилиш трестининг 4— бошқармаси коллективи гул магазини қурилишида энг замонавий бинокорлик материалларидан ўз ўрнида фойдаландилар. Темир устунлар, соябон карнизлар ва яхлит ойналар атрофига алюминидан жило берилди. Савдо зали шифтларига арматура симли ойналар қопланди. Шахмат шаклидаги шифт ойналаридан электр ёғдулари ёғилиб турибди.

— Янги гул магазини 700 квадрат метр майдонни эгаллаган, — дейди «Тошкент гуллари» идораси директори Қўчқор Ваққосов.— Саккиз сотувчи гул ишқивозлари хизматида бўлди. Магазиннинг салқин хоналари гулни сақлашга мосланган, холодильниклар монтаж қилинган. Қурилиш ишларини соз бажаришда Александр Иванделу бошлиқ комплекс бригада аъзолари алоҳида ғайрат кўрсатдилар Улар бино пойдеворини қўйишда то томини ёпиб, пардоздан чиқаргунча бўлган ишларнинг ҳаммасини аъло даражада бажардилар.

Магазинга кираверишда чап томонда мармардан кичкина сув ҳавзаси ҳосил қилинган. Ҳа демай ҳавзага сувда ўсадиган денгиз гуллари «экилади». Ичкарида эса фонтан сувлари отилиб туради. Ёз кунлари у магазин хавосини мўътадил сақлаб туришга хизмат қилади.

«Реммебель» комбинати цехларида тайёрланган пештахталар бугун гуллар билан безанган. Хушбўй гулларнинг ранги ҳам тури ҳам ҳар хил. Улар сопол тувакларда барқ уриб очилиб ётибди. Дил тортар дўстларга гул тақдим этмоқчи бўлсангиз, марҳамат, магазиндаги Тошкент гулларидан ўзингизга ёққанини танланг. Уларни ҳозиргина гулзорлардан узиб келиб, холодильник камераларига даста-даста қилиб қўйишибди. Совуқда гуллар узоқ туради, тез сўлиб қолмайди.

Ҳозир Тошкент кўчаларида 11 та доимий ва 10 та мавсумий гул магазинлари ишлаб турибди. Янги йил арафасида «Правда Востока» кўчасида ишга туширилган замонавий гул магазини уларнинг энг каттаси ва энг гўзалидир. Кенг-кенг теплицаларда ўстирилаётган анвойи гуллар қишнинг қаҳратон кунларида ҳам магазин пештахтасидан бизга табассум билан боқиб туради. Янги йил оқшомида улар хонадонимизга файз ва кўркамлик бахш этади. Қувончли дамларда гуллар доим бизга ҳамроҳ бўлади.

Д. НАСРИДДИНОВ.

Редактор
А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТВ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30— МОСКВА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.35 — Студентлик — олтин даврим. 19.15 — Ахборот. 19.30 — Миллионлар ленинча университети (Москва). 20.00 — Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлари ҳикоя қиладилар. 20.40 — Ахборот. 21.00 — **Дилором** (опера). 22.00 — «ВАҚТ». 22.30 — **Дилором** (операнинг давоми). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.00 — ТОШКЕНТ. 11.30 — Ўқув кўрсатувлари. 18.30 — МОСКВА. 19.30 — Ўзбекистон комсомолининг X съезди шарафига (Тошкент). 20.00 — Концерт. 20.20—**Одам боласи бўл** (бадиий фильмнинг 2-серияси). 22.00—Турмуш ва маданият (Тошкент). 22.30 — Ёзувчи Сергей Залигин ижодининг саҳифалари. 23.10 — Концерт. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — **Тоғлик қасоскорлар** (бадиий фильмнинг 1 серияси). 20.30 — Беш йиллик маршрутлари бўйлаб. 20.50 — Эстрада концерти. 21.20 — Ҳужжатли фильм.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 20/XII да **Бир актли балетлар**, 21/XII да **Кармен-сюита; Оймқиз ва безори**, 22/XII да **Лайли ва Мажнун.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 20/XII да **Парвоз**, 21/XII да **Ўғирланган умр**, 22/XIIда **Олтин девор.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 20/XII да **Қонли тўй**, 21/XII **Замонали ва Омонали**, 22/XII да **Ҳижрон.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— **«ЁШ ҚАЛБЛАР» коллективининг гастроллари.**

КИНО

Ҳаводаги саргузаштлар (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Муҳаббат алангаси (2 серия) — «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Ринг — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (12.00, 14.00, 18.45).

Аломат қиз — «ЧАЙКА» (16.00, 20.30).

Мен — Шаповалов — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Иван Васильевич касбини ўзгартирмоқда — «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Менинг исмим — масхарабоз — Г. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун).

Мушук излари— «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Филлар — менинг дўстларим (ўзбек тилида) — С. РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Дайди — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Рам ва Шам (2 серия, ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Қаллоб Цеплис — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА 21, 30 ДЕКАБРЬ, КЕЧ СОАТ 7 ЯРИМДА

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

ЯН СОЛОВИЧ асари «МУДҲИШ ВАЗИЯТ» ЁКИ

«КЎЧАГА ЧИҚҚАН ГАП»

2 пардали комедия.

Постановкачи режиссёр — Э. МАСАФОЕВ.

Рассомлар — М. ЭШОНХЎЖАЕВ, А. БАТИКОВ.

Билетлар сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА 28 ДЕКАБРДАН 11 ЯНВАРГАЧА МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ ҚИШКИ КАНИКУЛ КУНЛАРИДА

Қорбобо, қорқиз ва «Олим, жоҳил хон ва қуён» эртагидаги бошқа адабий персонажлар иштирокида.

ЯНГИ ЙИЛ ЦИРК ТОМОШАЛАРИ

Томошалар эрталаб соат 10, кундузи 12 ярим, 3 ва кеч 5 яримда бошланади.

Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинади.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — В36495. Редактор ўринбосарлари — В35885, В37916. Масъул секретарь — В34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — В31936. Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — В33786. Партия турмуши, ахборот ва спорт бўлимлари — В35811. Қишлоқ хўжалиги, фан мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — В39050. Совет қурилиши, маиший хизмат ва шаҳар хўжалиги бўлими — В37045, Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — В34048, Эълонлар бўлими — В38142, Коммутатор — В30249 дан В30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

Р—03921. Индекс 64634. В. 1886.